

Vlaanderen
is landbouw & visserij

RENTABILITEITS- EN KOSTPRIJSANALYSE GROENTEN IN OPENLUCHT

2016

DEPARTEMENT
LANDBOUW & VISSERIJ

WWW.VLAANDEREN.BE/LANDBOUW

RENTABILITEITS- EN KOSTPRIJSANALYSE GROENTEN IN OPENLUCHT

**op basis van het
Landbouwmonitoringsnetwerk**

Auteurs: Joeri Deuninck en Dirk Vervloet

Deze publicatie werd door het Departement Landbouw en Visserij met de meeste zorg en nauwkeurigheid opgesteld. Er wordt evenwel geen enkele garantie gegeven omtrent de juistheid of de volledigheid van de informatie in deze publicatie. De gebruiker van deze publicatie ziet af van elke klacht tegen het Departement Landbouw en Visserij of zijn ambtenaren, van welke aard ook, met betrekking tot het gebruik van de via deze publicatie beschikbaar gestelde informatie.

In geen geval zal het Departement Landbouw en Visserij of zijn ambtenaren aansprakelijk gesteld kunnen worden voor eventuele nadelige gevolgen die voortvloeien uit het gebruik van de via deze publicatie beschikbaar gestelde informatie.

////////////////////////////////////

INHOUD

Voorwoord.....	5
Samenvatting.....	6
1 Inleiding.....	8
1.1 Schets sector groenten in openlucht	8
1.2 Doelstelling en inhoud rapport	11
2 Methode.....	12
3 Groenten openlucht voor de industrie / handel.....	15
3.1 Groene erwten	20
3.2 Groene bonen	24
3.3 Bloemkool	26
3.4 Spruiten	29
3.5 Spinazie	31
3.6 Wortelen	34
3.7 Schorseneren	36
3.8 Uien (zaai-)	39
4 Groenten openlucht voor de versmarkt.....	41
4.1 Bloemkool	46
4.2 Prei	48
Figuren.....	52
Tabellen.....	53
Bronnen.....	54
Afkortingen.....	54
Bijlage: Definities van gebruikte opbrengsten- en kostenindelingen.....	55

////////////////////////////////////

SAMENVATTING

Dit rapport geeft van een aantal groenten in openlucht een rentabiliteits- en kostprijsanalyse voor de periode 2010-2013. Dat gebeurt op basis van boekhoudgegevens van Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven die aangesloten zijn bij het Landbouwmonitoringsnetwerk (LMN) van het Departement Landbouw en Visserij. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen groenten in openlucht voor de industrie en groenten in openlucht voor de versmarkt. De groenteteelt in openlucht is zeer divers en telt veel teelten. Het is daarom niet mogelijk om voor alle groenteteelten in openlucht een analyse te geven. Voor groenten openlucht industrie komen volgende teelten aan bod: groene erwten, groene bonen, bloemkool, spruiten, spinazie, wortelen, schorseneren en ui. Voor groenten openlucht versmarkt gaat het om bloemkool en prei.

In 2013 bedraagt de oppervlakte groenten in openlucht 37.453 ha in Vlaanderen. 71,5% of 26.765 ha daarvan is voor groenten openlucht voor de industrie, 28,5% of 10.687 ha is voor groenten openlucht voor de versmarkt.

België is een belangrijke netto-exporteur van verwerkte groenten. In 2013 bedroeg de uitvoer 1.465 miljoen euro en de invoer 862 miljoen euro. Er zijn geen aparte statistieken voor Vlaanderen, maar de cijfers voor België geven een goed beeld van de situatie in Vlaanderen. Vlaanderen heeft een aandeel van 72,3% van het areaal en 80,4% van de productie van de groenten openlucht in België. De verwerkende sector bevindt zich bovendien hoofdzakelijk in Vlaanderen. Een groot deel van de productie van groenten openlucht voor de industrie in Wallonië wordt in Vlaanderen verwerkt.

Tabel 1 toont de economische resultaten voor de periode 2010-2013. Het familiaal arbeidsinkomen toont wat beschikbaar is als vergoeding voor de eigen arbeid van de bedrijfsleider en eventuele meewerkende familieleden. De kosten voor eigen arbeid zijn dus nog niet in mindering gebracht. Het familiaal arbeidsinkomen van de verschillende teelten kan daarom niet zomaar vergeleken worden. Zo is bijvoorbeeld het familiaal arbeidsinkomen hoog voor bloemkool voor de industrie en voor bloemkool en prei voor de versmarkt. Maar daartegenover staat dat de teelt daarvan arbeidsintensief is en de vergoeding voor eigen arbeid belangrijk.

////////////////////////////////////

1 INLEIDING

1.1 SCHETS SECTOR GROENTEN IN OPENLUCHT

In 2013 bedroeg het areaal groenten in openlucht volgens gegevens van de mei-enquête 26.611 ha. Dat is goed voor 96,3% van het totale areaal groenten (tabel 2). In 2013 teelden 3.868 bedrijven groenten in openlucht. Het gemiddelde areaal voor dat jaar kwam daardoor uit op 6,8 ha. De groenten in openlucht hebben een aandeel van 4,3% in het landbouwareaal en 52,7% van het tuinbouwareaal.

Tabel 2: Bestemming van de oppervlakte cultuurgrond, Vlaanderen, 2009-2013, ha

	2009	2010	2011*	2012	2013
Areaal (ha)					
Groenten	27.637	27.813	27.885	26.327	27.548
openlucht	26.612	26.807	27.008	25.452	26.611
beschut	1.025	1.006	877	875	937
Aantal bedrijven					
Groenten	4.851	4.612	3.938	4.201	4.194
openlucht	4.126	3.953	3.536	3.844	3.868
beschut	1.181	1.096	750	717	645

Bronnen: Algemene Directie Statistiek (FOD Economie) en Departement Landbouw en Visserij (* trendbreuk vanaf 2011: wijziging methode, vermindering aantal bedrijven in het register)

De deelsectoren in de tuinbouw hebben over het algemeen een hoge specialisatiegraad. Uitgedrukt volgens het aandeel van de gespecialiseerde bedrijven in de totale oppervlakte van de desbetreffende sector bedraagt dat voor glasgroenten 86,2% en voor fruit 92,5%. De groenten in openlucht daarentegen scoren met 50,4% duidelijk lager. Heel wat groenten in openlucht worden namelijk geteeld in combinatie met andere tuinbouwteelten en op gemengde bedrijven in combinatie met akkerbouw en/of met veeteelt (LARA, 2014).

De mei-enquête is een momentopname en geeft in de praktijk een onderschatting van de oppervlakte groenten in openlucht. De commissie productieramingen groenten en fruit past de cijfers aan voor opeenvolgende rondes en opeenvolgende teelten en voert hier en daar verbeteringen door.

Tabel 3 geeft hun raming van de effectief beteelde oppervlakte groenten in openlucht voor Vlaanderen en België. De oppervlakte in 2013 bedraagt 37.453 ha in Vlaanderen. 71,5% van de oppervlakte groenten in openlucht of 26.765 ha bestaat uit industriegroenten, 10.687 ha of 28,5% is voor groenten voor vers verbruik. Vlaanderen heeft een aandeel van 72,3% in het totaal van groenten openlucht voor België, waarvan 67,1% van het areaal industriegroenten en 92,5% van het areaal groenten voor vers verbruik.

Tabel 4 toont de productie van groenten in openlucht en beschutte groenten voor Vlaanderen en België. Het aandeel van Vlaanderen in de totale productie van groenten (i.e. openlucht + beschut) in België in 2013 bedraagt 84,8%. In 2013 komt 73,0% van de Vlaamse groenteproductievolumen uit openlucht, 27% zijn beschutte groenten.

////////////////////////////////////

Tabel 3: Geraamde oppervlakte(*) groenten in openlucht, Vlaanderen en België, 2010-2013, ha

	2010	2011	2012	2013
Vlaanderen				
Totaal groenten in openlucht	36.274	37.735	36.021	37.453
Industriegroenten	25.458	27.034	25.850	26.765
Groenten voor vers verbruik	10.815	10.701	10.171	10.687
België				
Totaal groenten in openlucht	50.837	52.054	50.636	51.773
Industriegroenten	38.844	40.040	39.024	39.897
Groenten voor vers verbruik	11.933	12.014	11.612	11.876

* oppervlakte houdt rekening met opeenvolgende teelten: bv. een perceel met 2 ha bloemkool, gevolgd door prei, wordt gezien als 2 ha bloemkool en 2 ha prei.

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Commissie productieramingen groenten en fruit

Tabel 5 geeft aansluitend het productievolume van groenten in openlucht in Vlaanderen en België onderverdeeld in groenten openlucht voor de industrie en de versmarkt. Het Vlaamse aandeel in het nationale productievolume bedraagt 80,4% in 2013 waarvan 71,7% voor industriegroenten en 87,4% voor groenten voor vers verbruik. Binnen Vlaanderen komt 71,5% van de groenten uit openlucht van de industrie en is 28,5% voor de versmarkt.

Tabel 4: Geraamd productievolume groenten openlucht en beschut, Vlaanderen en België, 2010-2013, ton

	2010	2011	2012	2013
Vlaanderen				
Totaal groenten	1385	1398	1362	1486
Openlucht	990	1.030	986	1.085
Beschut	395	368	376	401
België				
Totaal groenten	1.646	4.664	4.603	1.752

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Commissie productieramingen groenten en fruit

Tabel 5: Geraamd productievolume groenten in openlucht, Vlaanderen en België, 2010-2013, ton

	2010	2011	2012	2013
Vlaanderen				
Totaal groenten in openlucht	990	1.030	986	1.085
Industriegroenten	647	706	676	746
Groenten voor vers verbruik	344	324	310	339
België				
Totaal groenten in openlucht	1.248	1.293	1.224	1.348
Industriegroenten	859	916	858	960
Groenten voor vers verbruik	389	378	367	388

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Commissie productieramingen groenten en fruit

Tabel 6 toont de in- en uitvoercijfers voor België van groenten. België exporteert in 2013 voor 527 miljoen euro meer groenten dan het importeert. Dat is vooral een gevolg van de uitvoer van verwerkte

////////////////////////////////////

groenten die 1.465 miljoen euro in 2013 bedraagt, terwijl de import uitkomt op slechts 862 miljoen euro. Voor verse groenten daarentegen is België netto importeur. De cijfers hebben betrekking op zowel groenten in openlucht als beschermt. Er zijn geen aparte statistieken voor Vlaanderen, maar de cijfers geven een goed beeld van de situatie in Vlaanderen. 85% van de productie van groenten vindt immers plaats in Vlaanderen. Voor de groenten in openlucht heeft Vlaanderen een aandeel van 72,3% van het areaal en 80,4% van de productie. Bovendien bevinden de veilingen en de verwerkende industrie zich hoofdzakelijk in Vlaanderen. Een groot deel van de productie van groenten openlucht voor de industrie in Wallonië wordt in Vlaanderen verwerkt.

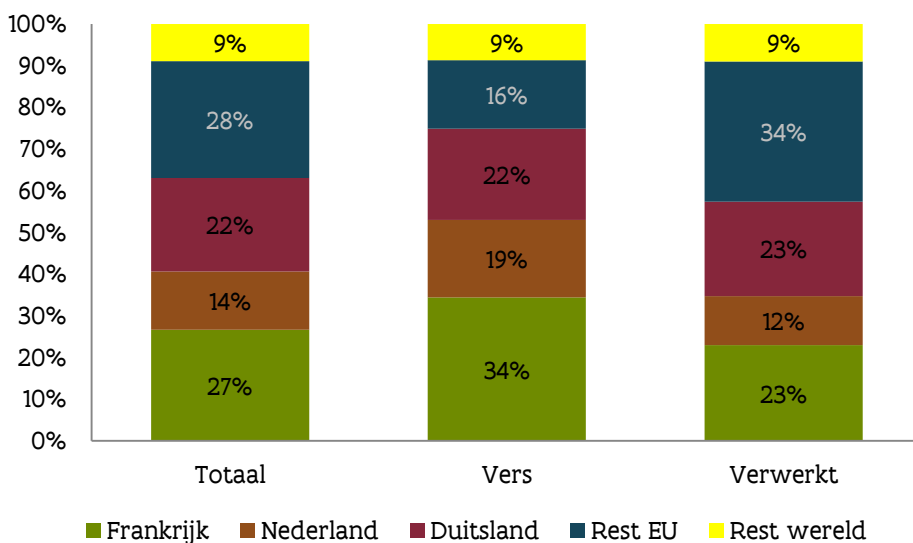
Tabel 6: In- en uitvoercijfers voor groenten vers en verwerkt (openlucht + beschermt samen), België, 2013, miljoen euro

	Frankrijk		Nederland		Duitsland		Rest EU		Totaal EU28		Wereld	
	Invoer	Uitvoer	Invoer	Uitvoer	Invoer	Uitvoer	Invoer	Uitvoer	Invoer	Uitvoer	Invoer	Uitvoer
Vers	174	242	366	130	47	153	130	116	726	641	778	702
Verwerkt	206	336	172	172	85	332	265	492	728	1.333	862	1.465
Totaal	380	578	538	303	132	485	404	608	1.454	1.974	1.640	2.167

Bron: Eurostat (Comext), Departement Landbouw en Visserij

Bijna twee derde van de totale Belgische groente-export gaat naar de buurlanden. Frankrijk is de belangrijkste afzetmarkt (figuur 1). Voor verse groenten gaat één derde richting Frankrijk. 75% van de groenten voor de versmarkt gaat naar de buurlanden, terwijl dat voor de verwerkte groenten 58% is. De export buiten de Europese Unie bedraagt 9%.

Figuur 1: Aandeel van uitvoerbestemmingen voor groenten, België, 2013, %

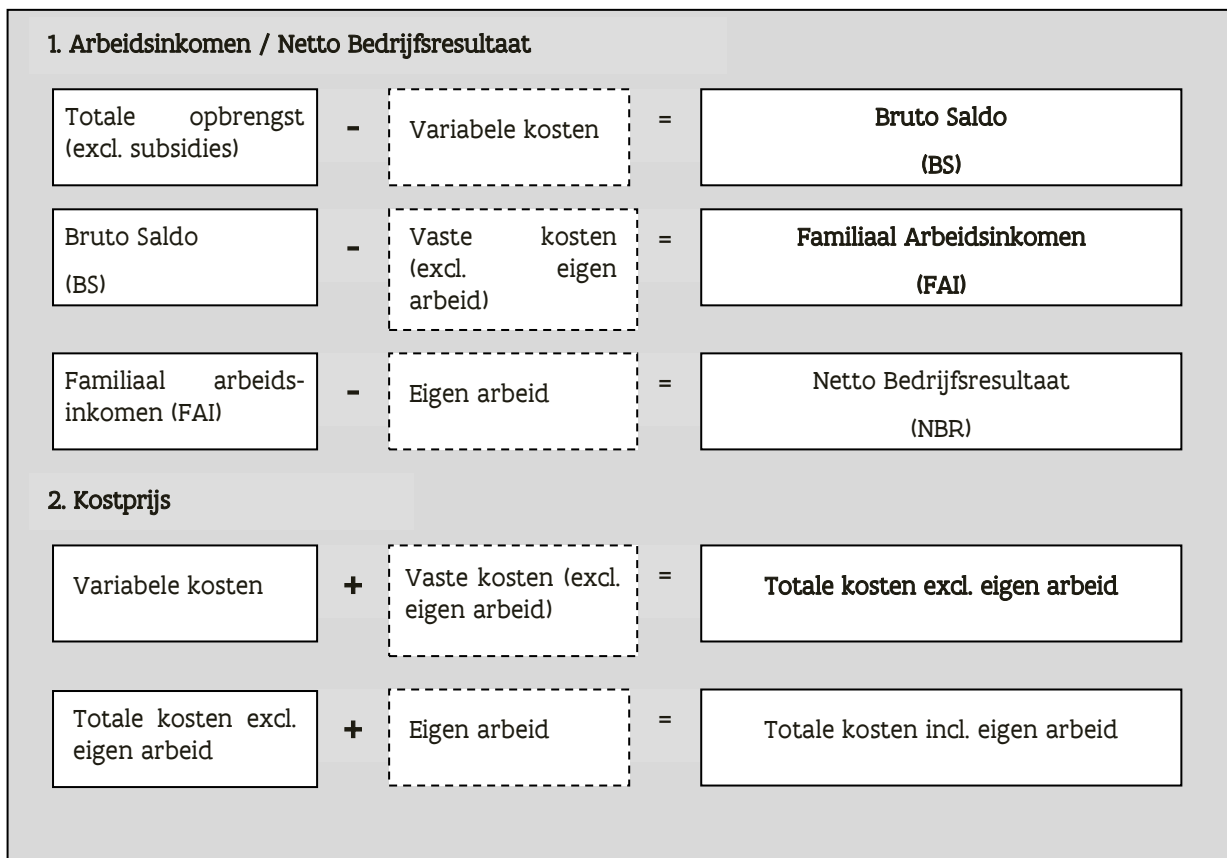
Bron: Eurostat (Comext), Departement Landbouw en Visserij

De afzet van groenten en fruit in Vlaanderen kent een lange coöperatieve traditie en gebeurt voor een belangrijk deel door producentenorganisaties. In 1997 kregen alle Vlaamse veilingen op basis van de nieuwe Europese Gemeenschappelijke Marktordening (GMO) groenten en fruit een erkenning als producentenorganisatie (PO). Daarnaast ontstonden nu ook PO's in de industriegroenten. De GMO heeft dankzij de extra financiële steun een nieuwe impuls gegeven aan PO's om zich sterk uit te bouwen. Naast het louter regelen van de verkoop bieden PO's een ruimere dienstverlening aan (bv. planning van de productie, uitbouw verkoopsorgaan, promotie en marketing, kwaliteitsbeleid en traceerbaarheid, producentenbegeleiding, enz.) (Lambrechts, 2013). Meer dan 90% van de groente- en fruittelers in

////////////////////////////////////

meewerkende gezinsleden afgetrokken wordt, levert dat het netto bedrijfsresultaat (NBR) op. Daarnaast worden de totale kosten exclusief en inclusief eigen arbeid weergegeven en het aandeel van de verschillende variabele en vaste kosten in de totale kosten exclusief eigen arbeid

Figuur 2: Opbouw van de resultatenrekening

Bron: Departement Landbouw en Visserij

De berekeningen gebeuren op basis van het gewogen gemiddelde. Het gewogen gemiddelde houdt rekening met de grootte van de bedrijfstak. De wegingsfactor is de gebruikte deler. Voor de economische resultaten is dat bijvoorbeeld het aantal ha.

Een overzicht van de definities van de gebruikte opbrengsten- en kostenposten is terug te vinden in bijlage. Enkel de relevante posten worden apart weergegeven in de resultatenrekening. Voor de variabele kosten gaat het om kosten voor plant- en zaaigoed, meststoffen, bestrijdingsmiddelen, energie en werk door derden. Voor de versmarktteelten worden binnen de variabele kosten eveneens de verkoopkosten en seizoensarbeid weergegeven. Seizoensarbeid wordt eveneens apart vermeld voor bloemkool voor de industrie en spruitkool voor de industrie. Voor de vaste kosten gaat het om afschrijvingen, fictieve intresten, pacht, diverse kosten gronden, gebouwen en werktuigen. Voor de versmarktteelten worden binnen de vaste kosten eveneens de betaalde lonen apart getoond.

Voor een aantal bedrijfstakken wordt er een uitsplitsing gemaakt tussen reguliere pacht en seizoenpacht. Voor andere bedrijfstakken wordt enkel de totale pacht weergegeven. De reguliere pacht omvat zowel de gangbare langlopende betaalde pacht als de fictieve pacht. De fictieve pacht is een

////////////////////////////////////

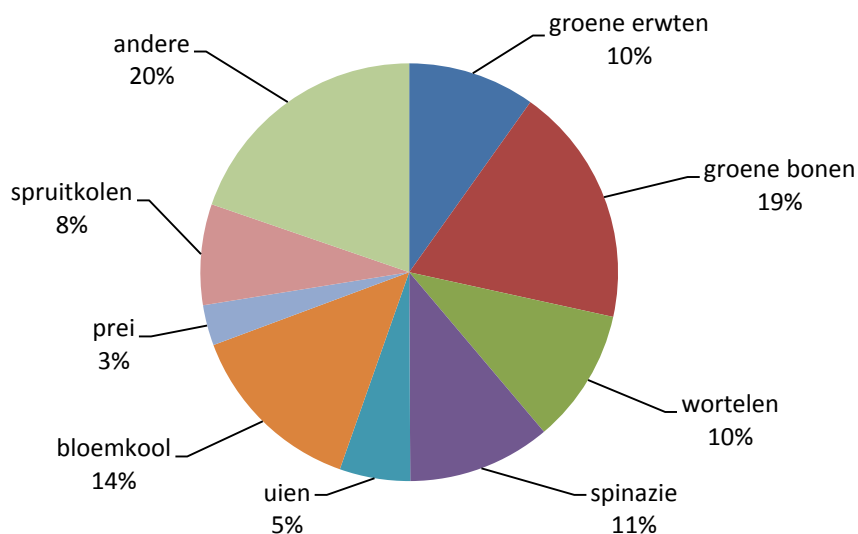
berekende fictieve pacht die wordt berekend voor de grond in eigendom. De waarde van de pacht is een gemiddelde van alle gronden voor alle bedrijven in de steekproef. Dat houdt bijvoorbeeld in dat als van het totaal van 100 ha pacht voor een teelt er 10 ha seizoenpacht is en 90 ha gewone pacht, de waarde van de 10 ha seizoenpacht verdeeld wordt over het totaal van 100 ha en de waarde van de 90 ha gewone pacht verdeeld wordt over de 100 ha. De waarde van de post seizoenpacht in de resultatenrekening is bijgevolg niet gelijk aan het bedrag dat een landbouwer moet betalen voor 1 ha in seizoenpacht.

De vergoeding voor eigen arbeid is een weergave van de (niet-betaalde) familiale arbeid die verricht wordt door de landbouwer en eventuele meewerkende gezinsleden. Die wordt berekend door de uren arbeidsuren opgegeven door de landbouwer te vermenigvuldigen met een vaste arbeidsvergoeding per uur (i.e. een uurloon). Het uurloon wordt bepaald op basis van de minimumlonen vastgesteld door het Nationaal Paritair Comité voor de land- en tuinbouw, verhoogd met de sociale lasten. In 2013 was dat 16,42 euro/uur.

Voor de verschillende bedrijfstakken groenten in openlucht gaat het om een eerder beperkt aantal waarnemingen. Een gangbare statistische outlieranalyse (+- 4 keer de standaardafwijking) is dan moeilijker. Daardoor is een meer diepgaande en kwalitatieve kwaliteitscontrole en outlieranalyse toegepast voor de belangrijkste posten. Zo zijn bijvoorbeeld mislukte teelten (i.e. groot deel of volledig niet geoogst) niet meegenomen.

////////////////////////////////////

Figuur 3: Geraamde oppervlakte groenten openlucht voor de industrie, aandeel (%), Vlaanderen, 2013

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Commissie productieramingen groenten en fruit

Tabel 8 laat zien dat naar productievolume wortelen het grootst zijn met 16,2% van het totaal. Daarna volgen bloemkool (7,6%), spinazie (6,8%), uien (6,1%) en groene bonen (5,5%). 68,8% van het productievolume van groenten in openlucht komt op rekening van industriegroenten.

Tabel 8: Evolutie van het productievolume groenten, Vlaanderen, 2010-2013, 1.000 ton

	2010	2011	2012	2013
Industriegroenten	646,6	706,4	675,5	745,6
Groene erwten	15,7	17,2	16,1	20,6
Groene bonen	55,9	57,7	42,8	59,7
Wortelen	157,8	166,5	187,9	175,4
Spinazie	78,6	85,0	65,6	74,2
Uien	64,8	62,9	62,3	65,9
Bloemkool	68,1	83,2	82,6	82,1
Prei	33,7	37,3	32,1	42,0
Andere industriegroenten	172,1	196,5	186,1	225,8

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Commissie productieramingen groenten en fruit

De buitenlandse handel in diepgevroren groenten is over de periode 2005-2013 gestaag toegenomen (tabel 9). De export bedraagt 1,25 miljard ton (+29,5%) en 1,06 miljard euro (+53,3%) in 2013. De import in 2013 is gelijk aan 0,37 miljard ton (+46,5%) en 0,3 miljard euro (+58,5%). Er is een positief saldo in 2013 van 0,87 miljard ton (+23,4%) en 0,75 miljard euro (+51,3%). De statistieken zijn voor België maar de productie van diepvriesgroenten vindt hoofdzakelijk plaats in Vlaanderen zodat de cijfers een goed beeld geven van de situatie in Vlaanderen.

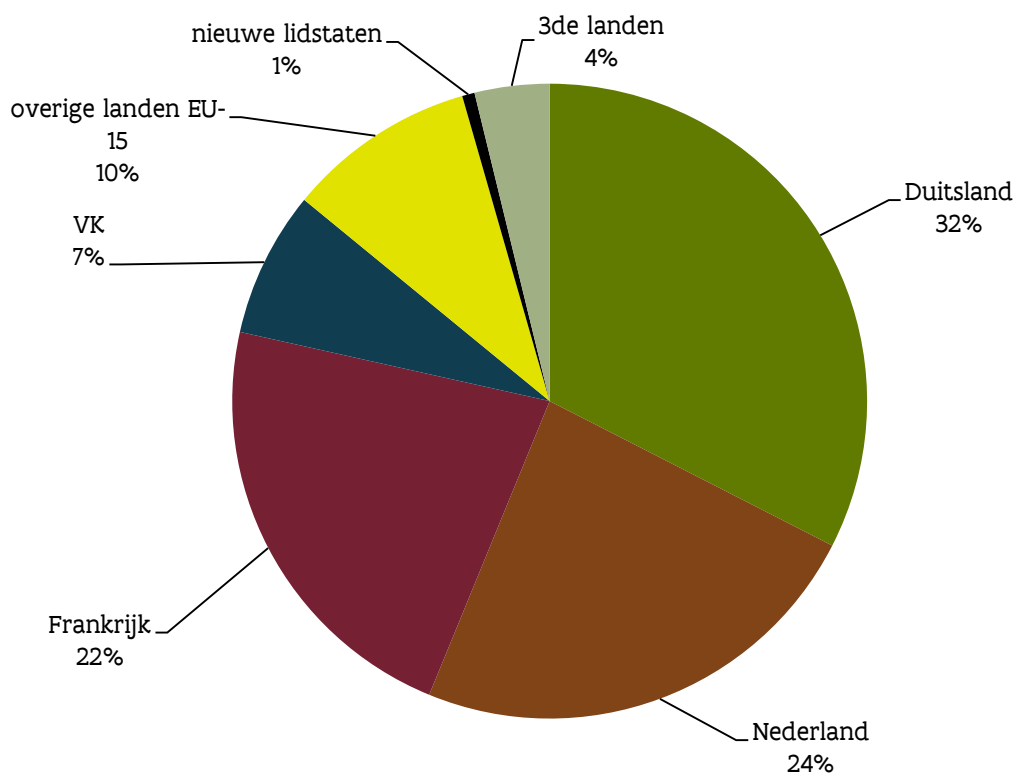
Tabel 10: Buitenlandse handel van groenteconserven, België, 2005-2013

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
In ton:									
- Export	247.576	189.245	184.886	204.823	208.655	195.394	190.821	171.691	171.738
- Import	246.402	210.850	201.811	214.184	214.261	221.599	248.512	234.932	242.836
- Saldo	1.174	-21.606	-16.926	-9.361	-5.606	-26.205	-57.691	-63.241	-71.098
In 1000 euro:									
- Export	195.317	188.697	196.329	232.354	244.686	241.371	257.089	228.402	230.591
- Import	226.132	229.281	233.984	270.454	288.449	294.154	315.635	315.014	325.504
- Saldo	-30.815	-40.584	-37.655	-38.100	-43.764	-52.784	-58.546	-86.613	-94.912

Bron: Eurostat + bewerkingen VLAM

De Belgische groenteconserven worden in 2013 voornamelijk naar de aangrenzende buurlanden geëxporteerd (78%). Duitsland alleen neemt een derde van de export voor zijn rekening. Nederland en Frankrijk volgen met 24% en 22%. Daarnaast gaat 7% naar het Verenigd Koninkrijk. Slechts 4% gaat naar niet-EU-landen.

Figuur 5: Exportvolume (ton) van groenteconserven, België, 2013, %

Bron: Eurostat + bewerkingen VLAM

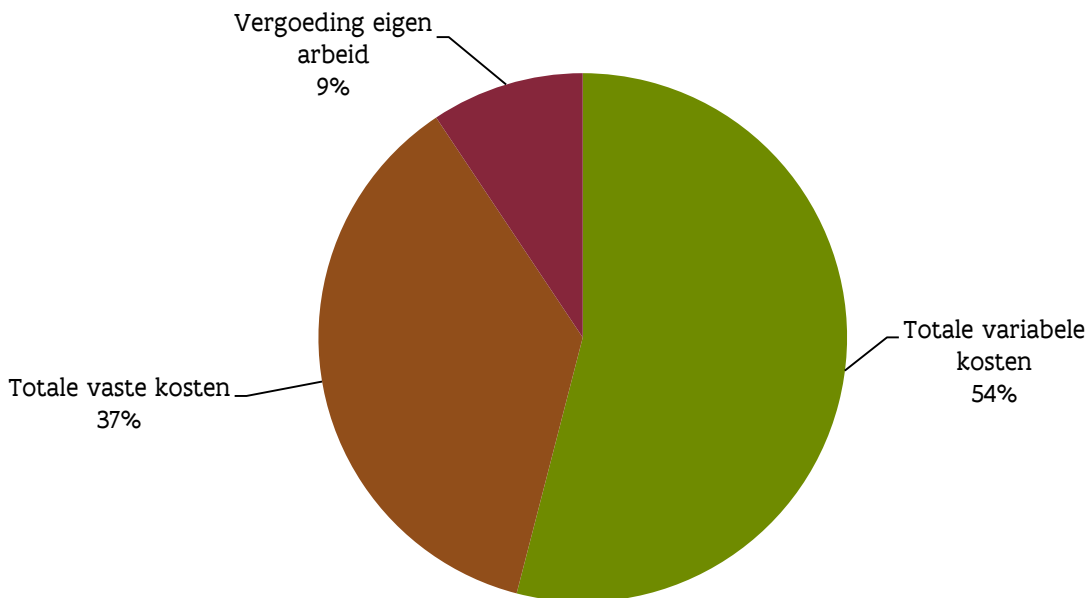

3.1 GROENE ERWTEN

Tabel 11 toont een overzicht van de economische resultaten voor groene erwten voor de periode 2010-2013. De gemiddelde oppervlakte groene erwten van de bedrijven bedraagt 6,7 ha. De productie over de periode 2010-2013 is gelijk aan 7,4 ton per ha tegen een gemiddelde prijs van 30,2 euro per 100 kg. Dat levert een opbrengst op van 2.315 euro per ha. De gemiddelde variabele kosten komen uit op 895 euro per ha. Dat geeft een bruto saldo van 1.420 euro per ha. De vaste kosten bedragen 607 euro per ha en dat leidt tot een familiaal arbeidsinkomen van 813 euro per ha. De steekproef omvat vooral bedrijven uit West-Vlaanderen en Limburg. De evolutie van een aantal posten hangt deels af van de manier van factureren, met name de sprong in plant- en zaadgoed in 2011 en 2013 en werk door derden in 2011 (zie hierna bij bespreking resultaten diepvrieserwten en conservenerwten).

De totale kosten exclusief eigen arbeid zijn gelijk aan 1.502 euro per ha. Inclusief eigen arbeid is dat 1.658 euro per ha. De totale variabele kosten hebben daarin een aandeel van 54%, de vaste kosten 37% en de eigen arbeid 9 % (figuur 6). Figuur 7 toont de belangrijkste variabele en vaste kostenposten. De belangrijkste variabele kosten zijn werk door derden (18%), plant- en zaaigoed (17%) en bestrijdingsmiddelen (15%). De belangrijkste vaste kosten zijn de pacht (21%), afschrijvingen (8%) en fictieve intresten (5%).

Figuur 6: Groene erwten: Aandeel kosten in totale kosten gemiddelde 2010-2013 in euro/ha, %

Bron: Departement Landbouw en Visserij – afdeling Monitoring en Studie

Zoals hiervoor vermeld hangt de grootte van een aantal posten en de evolutie daarvan voor de groene erwten deels af van de manier van facturatie van verschillende producentenorganisaties / diepvriesbedrijven en aanpassingen aan die facturatie. De bedrijven met erwten bestaan in feite uit twee groepen: diepvrieserwten (regio West- en Oost-Vlaanderen) en erwten voor conserven (regio Limburg en Vlaams-Brabant). Tabel 12 toont de resultatenrekening tot op het niveau van het bruto saldo voor diepvrieserwten, tabel 13 voor conservenerwten.

//

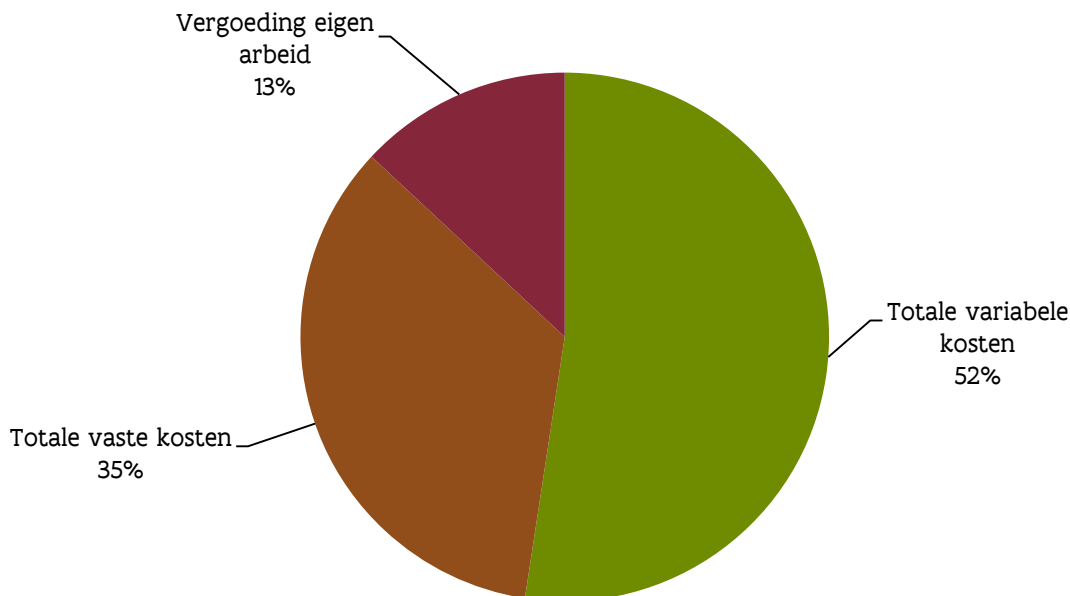
3.2 GROENE BONEN

Tabel 14 geeft de resultatenrekening van groene bonen voor de periode 2010-2013. De gemiddelde oppervlakte is ongeveer 6,6 ha. De productie over de periode 2010-2013 is gelijk aan 13,1 ton per ha. Tegen een gemiddelde prijs van 17,8 euro per 100 kg levert dat een opbrengst op van 2.352 euro per ha. De gemiddelde variabele kosten bedragen 1.032 euro per ha. Het bruto saldo komt daarmee uit op 1.320 euro per ha. De vaste kosten bedragen 680 euro per ha en het familiaal arbeidsinkomen 640 euro per ha. De hoge prijs per eenheid (+6% tegenover het vierjaarlijks gemiddelde), maar vooral de hogere gewasopbrengsten (+18%) zorgen in 2013 voor een duidelijk hoger familiaal arbeidsinkomen.

De steekproef omvat vooral bedrijven uit West-Vlaanderen, op afstand gevolgd door Oost-Vlaanderen. Het aantal bedrijven uit Limburg is beperkt en neemt af. De situatie is vergelijkbaar met die voor groene erwten, zij het minder uitgesproken. De boontjes in Limburg zijn voor conserven (andere rassen + een ander product). Het werk door derden voor het oogsten voor bedrijven in West- en Oost-Vlaanderen zit verrekend in de prijs (geen aparte factuur). Voor bedrijven uit Limburg is er een aparte factuur (forfaitair) voor werk door derden voor het oogsten. De kosten voor werk door derden op die bedrijven zijn daardoor groter. De kosten voor plant- en zaaigoed (forfaitair) liggen iets lager in Limburg.

De totale kosten exclusief eigen arbeid zijn gelijk aan 1.712 euro per ha en inclusief eigen arbeid gelijk aan 1.969 euro per ha. De totale variabele kosten maken daarvan 52% uit, de totale vaste kosten 35% en de eigen arbeid 13% (figuur 8).

Figuur 8: Groene bonen: Aandeel kosten in totale kosten gemiddelde 2010-2013 in euro/ha, %

Bron: Departement Landbouw en Visserij – afdeling Monitoring en Studie

Tabel 14: Resultatenrekening groene bonen voor de industrie, 2010-2013, bedragen in euro/ha

	2010	2011	2012	2013	4 jaarlijks gem.
Aantal bedrijven	25	24	22	24	23,8
Oppervlakte / bedrijf (ha)	6,4	6,6	6,4	6,8	6,6
Hoeveelheid geogst (kg) per ha	13.373,0	12.619,2	11.728,1	14.753,8	13.118,5
Prijs per eenheid (euro / 100 kg)	15,9	17,6	18,8	19,0	17,8
Totale opbrengsten	2.146,9	2.228,5	2.221,6	2.812,7	2.352,4
Verkoop gewassen	2.128,4	2.215,8	2.209,2	2.800,6	2.338,5
Overige opbrengsten	18,5	12,6	12,4	12,1	13,9
Totale variabele kosten	-987,8	-1.059,1	-1.055,3	-1.025,7	-1.032,0
Plant- en zaaigoed	-379,9	-402,4	-396,3	-403,8	-395,6
Meststoffen	-66,6	-59,1	-87,7	-79,5	-73,2
Bestrijdingsmiddelen	-305,2	-347,4	-306,7	-301,8	-315,2
Energie	-43,5	-38,6	-47,7	-49,7	-44,9
Werk door derden	-169,7	-189,1	-183,3	-168,7	-177,7
Overige variabele kosten	-22,9	-22,3	-33,7	-22,2	-25,3
Bruto saldo	1.159,0	1.169,4	1.166,3	1.787,0	1.320,4
Totale vaste kosten	-673,6	-694,1	-620,8	-732,0	-680,1
Afschrijvingen	-151,3	-120,4	-166,9	-156,2	-148,7
<i>Gebouwen</i>	<i>-38,9</i>	<i>-21,6</i>	<i>-19,5</i>	<i>-18,9</i>	<i>-24,7</i>
<i>Werktuigen en installaties</i>	<i>-106,7</i>	<i>-94,6</i>	<i>-142,3</i>	<i>-130,2</i>	<i>-118,5</i>
<i>Overige afschrijvingen</i>	<i>-5,8</i>	<i>-4,2</i>	<i>-5,2</i>	<i>-7,1</i>	<i>-5,6</i>
Fictieve interesten	-86,2	-73,7	-87,2	-80,2	-81,8
<i>Gebouwen</i>	<i>-21,6</i>	<i>-13,9</i>	<i>-14,6</i>	<i>-10,9</i>	<i>-15,2</i>
<i>Werktuigen en installaties</i>	<i>-28,0</i>	<i>-23,3</i>	<i>-34,4</i>	<i>-31,9</i>	<i>-29,4</i>
<i>Omlopend kapitaal</i>	<i>-32,9</i>	<i>-33,9</i>	<i>-34,9</i>	<i>-33,5</i>	<i>-33,8</i>
<i>Overige interesten</i>	<i>-3,6</i>	<i>-2,6</i>	<i>-3,4</i>	<i>-4,0</i>	<i>-3,4</i>
Diverse kosten gronden en gebouwen	-27,4	-24,4	-25,7	-31,0	-27,1
Diverse kosten werktuigen	-39,6	-36,7	-39,4	-43,6	-39,8
Totale pacht	-343,9	-417,8	-280,6	-400,5	-360,7
<i>Reguliere pacht</i>	<i>-230,9</i>	<i>-251,4</i>	<i>-223,5</i>	<i>-186,6</i>	<i>-223,1</i>
<i>Seizoenspacht</i>	<i>-113,0</i>	<i>-166,4</i>	<i>-57,1</i>	<i>-213,9</i>	<i>-137,6</i>
Overige vaste kosten	-25,2	-21,1	-21,0	-20,5	-21,9
Familiaal arbeidsinkomen	485,5	475,4	545,5	1.055,0	640,3
Vergoeding eigen arbeid	-263,3	-241,7	-278,7	-244,2	-257,0
Netto bedrijfsresultaat	222,2	233,6	266,8	810,8	383,3
Totale kosten excl. eigen arbeid	-1.661,4	-1.753,1	-1.676,1	-1.757,7	-1.712,1
Totale kosten incl. eigen arbeid	-1.924,7	-1.994,8	-1.954,8	-2.001,9	-1.969,0

Bron: Departement Landbouw en Visserij – afdeling Monitoring en Studie

////////////////////////////////////

Tabel 15: Resultatenrekening bloemkool voor de industrie, 2010-2013, bedragen in euro/ha

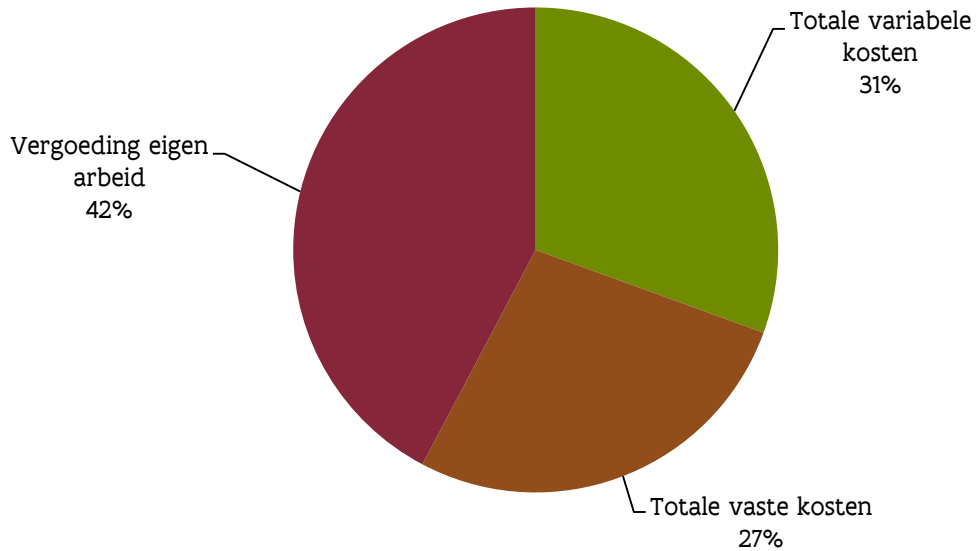
	2010	2011	2012	2013	4 jaarlijks gem.
Aantal bedrijven	11	11	10	10	10,5
Oppervlakte / bedrijf (ha)	5,5	6,1	7,4	6,7	6,5
Hoeveelheid geoogst (kg) per ha	19.836,1	23.622,3	20.905,6	22.465,0	21.707,3
Prijs per eenheid (euro/ 100 kg)	31,3	33,9	33,7	32,2	32,8
Totale opbrengsten	6.238,8	8.052,2	7.070,6	7.272,6	7.158,6
Verkoop gewassen	6.209,4	8.017,7	7.047,0	7.236,6	7.127,7
Overige opbrengsten	29,3	34,5	23,6	36,0	30,9
Totale variabele kosten	-2.574,4	-2.532,8	-2.435,5	-2.682,7	-2.556,4
Plant- en zaaigoed	-1.083,4	-1.098,0	-1.083,0	-1.146,3	-1.102,7
Meststoffen	-266,4	-323,4	-307,4	-337,9	-308,8
Bestrijdingsmiddelen	-303,4	-302,9	-316,9	-371,4	-323,6
Energie	-356,7	-433,6	-421,8	-396,3	-402,1
Werk door derden	-12,3	-49,0	-22,9	-13,9	-24,5
Seizoensarbeid	-443,4	-214,1	-261,8	-327,9	-311,8
Overige variabele kosten	-108,8	-111,8	-21,9	-89,1	-82,9
Bruto saldo	3.664,4	5.519,4	4.635,1	4.589,8	4.602,2
Totale vaste kosten	-2.410,4	-2.326,0	-2.186,0	-2.181,2	-2.275,9
Afschrijvingen	-981,6	-907,6	-789,1	-858,1	-884,1
<i>Gebouwen</i>	<i>-151,5</i>	<i>-152,3</i>	<i>-154,8</i>	<i>-155,3</i>	<i>-153,5</i>
<i>Werktuigen en installaties</i>	<i>-798,9</i>	<i>-718,7</i>	<i>-598,7</i>	<i>-671,5</i>	<i>-697,0</i>
<i>Overige afschrijvingen</i>	<i>-31,2</i>	<i>-36,5</i>	<i>-35,6</i>	<i>-31,3</i>	<i>-33,7</i>
Fictieve intresten	-489,3	-447,2	-442,3	-452,1	-457,7
<i>Gebouwen</i>	<i>-119,5</i>	<i>-117,0</i>	<i>-118,1</i>	<i>-109,2</i>	<i>-115,9</i>
<i>Werktuigen en installaties</i>	<i>-188,0</i>	<i>-152,6</i>	<i>-139,4</i>	<i>-157,7</i>	<i>-159,4</i>
<i>Omlopend kapitaal</i>	<i>-163,6</i>	<i>-156,7</i>	<i>-164,4</i>	<i>-168,1</i>	<i>-163,2</i>
<i>Overige intresten</i>	<i>-18,2</i>	<i>-21,0</i>	<i>-20,5</i>	<i>-17,1</i>	<i>-19,2</i>
Diverse kosten gronden en gebouwen	-124,5	-126,0	-141,0	-161,5	-138,3
Diverse kosten werktuigen	-311,5	-345,7	-259,3	-290,3	-301,7
Totale pacht	-338,9	-320,6	-407,7	-292,4	-339,9
<i>Reguliere pacht</i>	<i>-190,5</i>	<i>-197,0</i>	<i>-166,4</i>	<i>-169,3</i>	<i>-180,8</i>
<i>Seizoenspacht</i>	<i>-148,4</i>	<i>-123,6</i>	<i>-241,2</i>	<i>-123,0</i>	<i>-159,1</i>
Overige vaste kosten	-164,6	-178,8	-146,6	-126,8	-154,2
Familiaal arbeidsinkomen	1.253,9	3.193,4	2.449,1	2.408,7	2.326,3
Vergoeding eigen arbeid	-3.543,0	-3.269,1	-3.710,5	-3.625,6	-3.537,0
Netto bedrijfsresultaat	-2.289,1	-75,7	-1.261,3	-1.216,9	-1.210,7
Totale kosten excl. eigen arbeid	-4.984,8	-4.858,8	-4.621,5	-4.863,9	-4.832,3
Totale kosten incl. eigen arbeid	-8.527,8	-8.127,9	-8.332,0	-8.489,5	-8.369,3

Bron: Departement Landbouw en Visserij – afdeling Monitoring en Studie

//

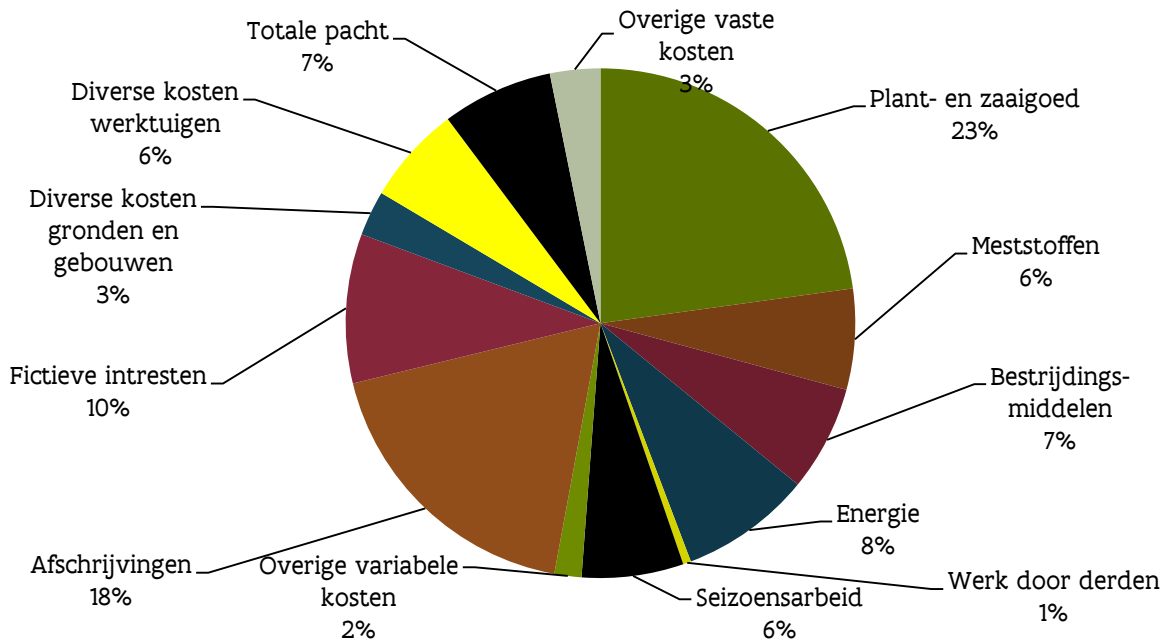
De totale kosten exclusief eigen arbeid bedragen gemiddeld 4.832 euro per ha, de totale kosten inclusief eigen arbeid 8.369 euro per ha. De vergoeding voor eigen arbeid is met 42% de belangrijkste kostenpost. De variabele kosten zijn goed voor 31% en de vaste kosten voor 27% (figuur 10). De belangrijkste variabele kosten zijn plant- en zaaigoed (23%), energie (8%) en bestrijdingsmiddelen (7%) (figuur 11). De belangrijkste vaste kosten zijn afschrijvingen (18%), fictieve intresten (10%) en de pacht (7%).

Figuur 10: Bloemkool: Aandeel kosten in totale kosten gemiddelde 2010-2013 in euro/ha, %

Bron: Departement Landbouw en Visserij – afdeling Monitoring en Studie

Figuur 11: Bloemkool: Aandeel kostenposten in totale kosten excl. eigen arbeid, gemiddelde 2010-2013 in euro/ha, %

Bron: Departement Landbouw en Visserij – afdeling Monitoring en Studie

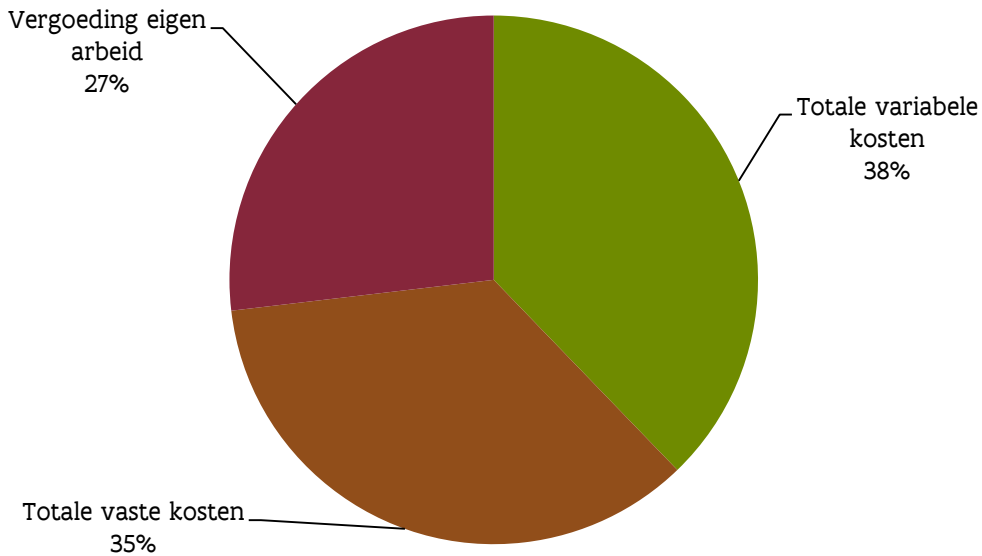
3.4 SPRUITEN

Uit tabel 16 blijkt dat de gemiddelde opbrengst van spruiten voor de industrie 7.930 euro per ha bedraagt voor de periode 2010-2013. Dat resultaat is gehaald op een gemiddelde oppervlakte van 18,2 ha met een oogstopbrengst van 21,9 ton per ha en tegen een gemiddelde prijs van 36 euro per 100 kg. De variabele kosten komen uit op 3.649 euro per ha. Het bruto saldo is gemiddeld 4.282 euro per ha. De vaste kosten bedragen in totaal 3.415 euro per ha. Het gemiddelde familiaal arbeidsinkomen voor de periode 2010-2013 is gelijk aan 867 euro per ha. Maar dat schommelt zeer sterk, van -55 euro in 2011 tot 2.394 in 2013.

Het gaat hier om een klein aantal waarnemingen. De resultaten dienen daardoor met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden. Bij spruiten wordt soms een deel(tje) uitgesorteerd en aan de versmarkt verkocht. Een tweetal bedrijven verkoopt een (beperkt) deel aan de versmarkt. De totale pacht ligt hoog. Dat is een gevolg van het groot aandeel seizoenspacht in de totale pacht.

De totale kosten exclusief eigen arbeid komen gemiddeld uit op 7.062 euro per ha. Inclusief eigen arbeid is dat 9.656 euro per ha. De totale variabele kosten hebben daarin een aandeel van 38%, de vaste kosten 35% en de eigen arbeid 27% (figuur 12).

Figuur 12: Spruiten: Aandeel kosten in totale kosten gemiddelde 2010-2013 in euro/ha, %

Bron: Departement Landbouw en Visserij – afdeling Monitoring en Studie

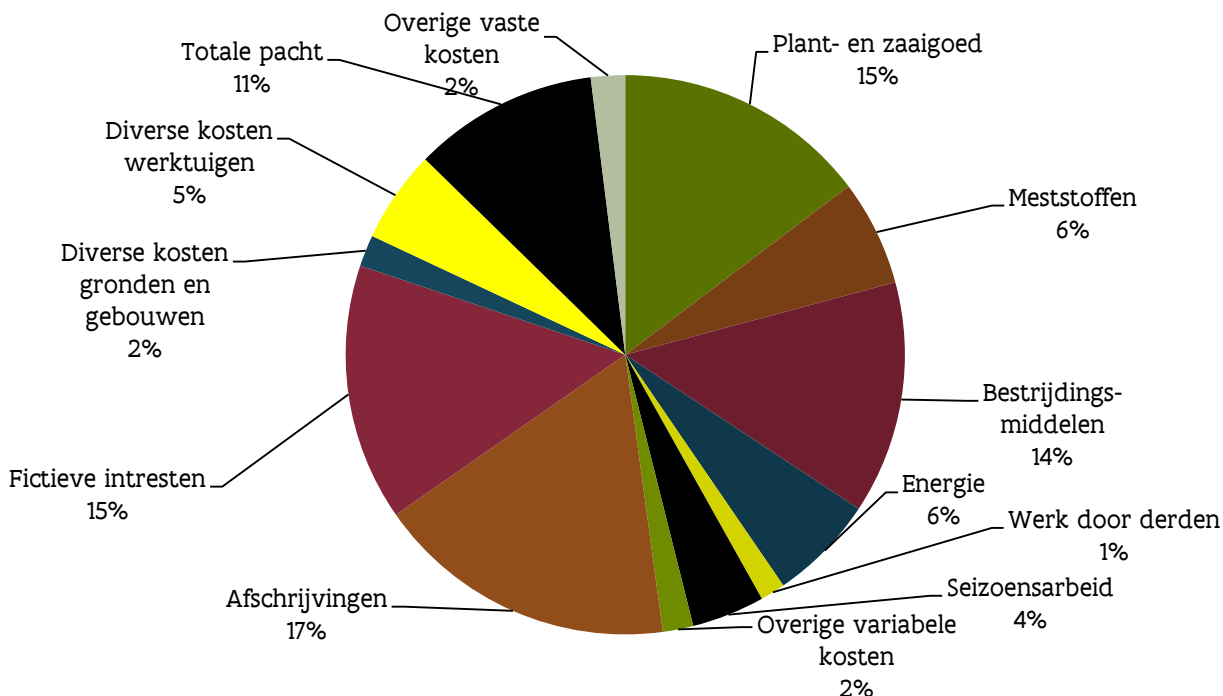
Tabel 16: Resultatenrekening spruiten voor de industrie, 2010-2013, bedragen in euro/ha

	2010	2011	2012	2013	4 jaarlijks gem.
Aantal bedrijven	4	4	5	4	4,3
Oppervlakte / bedrijf (ha)	17,2	17,9	17,4	20,4	18,2
Hoeveelheid geogst (kg) per ha	20.695,8	21.286,8	20.249,7	25.260,6	21.873,2
Prijs per eenheid (euro / 100 kg)	34,8	34,1	38,0	36,7	35,9
Totale opbrengsten	7.263,5	7.333,8	7.778,6	9.342,1	7.929,5
Verkoop gewassen	7.193,7	7.260,6	7.695,6	9.272,7	7.855,7
Overige opbrengsten	69,7	73,2	83,0	69,4	73,8
Totale variabele kosten	-3.411,2	-3.740,3	-3.684,6	-3.754,9	-3.647,8
Plant- en zaaigoed	-1.030,1	-1.136,2	-1.161,9	-1.158,9	-1.121,8
Meststoffen	-364,6	-484,1	-489,2	-524,7	-465,6
Bestrijdingsmiddelen	-1.099,1	-953,8	-1.071,7	-979,2	-1.025,9
Energie	-377,3	-521,1	-508,6	-470,8	-469,5
Werk door derden	-79,7	-142,4	-156,0	-60,2	-109,6
Seizoensarbeid	-295,8	-405,1	-222,7	-360,1	-320,9
Overige variabele kosten	-164,5	-97,6	-74,5	-201,0	-134,4
Bruto saldo	3.852,3	3.593,4	4.094,0	5.587,2	4.281,7
Totale vaste kosten	-3.533,6	-3.648,1	-3.283,4	-3.193,3	-3.414,6
Afschrijvingen	-1.441,5	-1.532,3	-1.243,6	-1.104,7	-1.330,5
<i>Gebouwen</i>	-181,7	-200,5	-160,2	-132,6	-168,8
<i>Werktuigen en installaties</i>	-1.235,2	-1.303,0	-1.054,5	-937,5	-1.132,6
<i>Overige afschrijvingen</i>	-24,5	-28,8	-28,9	-34,6	-29,2
Fictieve intresten	-601,9	-623,5	-569,1	-491,9	-571,6
<i>Gebouwen</i>	-114,3	-124,5	-95,1	-72,2	-101,5
<i>Werktuigen en installaties</i>	-312,8	-306,0	-286,6	-223,4	-282,2
<i>Omlopend kapitaal</i>	-157,4	-174,4	-169,3	-173,5	-168,6
<i>Overige intresten</i>	-17,4	-18,6	-18,1	-22,8	-19,2
Diverse kosten gronden en gebouwen	-136,6	-138,9	-155,7	-124,3	-138,9
Diverse kosten werktuigen	-422,2	-494,5	-335,5	-373,9	-406,5
Totale pacht	-792,1	-736,4	-817,8	-919,1	-816,4
<i>Reguliere pacht</i>	-244,6	-278,8	-194,5	-185,0	-225,7
<i>Seizoenspacht</i>	-547,5	-457,5	-623,3	-734,2	-590,6
Overige vaste kosten	-139,3	-122,5	-161,8	-179,4	-150,7
Familiaal arbeidsinkomen	318,7	-54,7	810,6	2.393,9	867,1
Vergoeding eigen arbeid	-2.433,2	-2.622,2	-2.597,9	-2.722,8	-2.594,0
Netto bedrijfsresultaat	-2.114,5	-2.676,9	-1.787,3	-328,8	-1.726,9
Totale kosten excl. eigen arbeid	-6.944,8	-7.388,5	-6.968,1	-6.948,2	-7.062,4
Totale kosten incl. eigen arbeid	-9.378,0	-10.010,7	-9.566,0	-9.670,9	-9.656,4

Bron: Departement Landbouw en Visserij – afdeling Monitoring en Studie

De belangrijkste variabele kosten zijn volgens figuur 13 plant- en zaaigoed (15%), bestrijdingsmiddelen (14%) en energie (6%). De belangrijkste vaste kosten zijn afschrijvingen (17%), fictieve intresten (15%) en de pacht (11%).

Figuur 13: Spruiten: Aandeel kostenposten in totale kosten excl. eigen arbeid, gemiddelde 2010-2013 in euro/ha, %

Bron: Departement Landbouw en Visserij – afdeling Monitoring en Studie

3.5 SPINAZIE

Volgens de resultatenrekening van spinazie is het bruto saldo voor de periode 2010-2013 719 euro per ha (tabel 17). De totale opbrengsten komen voor die periode uit op 1.684 euro per ha. De gemiddelde prijs is 7,6 euro per 100 kg, de gemiddelde productie 22,0 ton per ha en de gemiddelde oppervlakte 6,0 ha. De variabele kosten komen uit op 965 euro per ha en de vaste kosten op 597 euro per ha. Het gemiddelde familiaal arbeidsinkomen bedraagt 121 euro per ha.

De steekproef omvat vooral bedrijven uit West-Vlaanderen. Daarnaast zijn er een beperkt aantal bedrijven uit Limburg en Oost-Vlaanderen. Spinazie heeft verschillende teeltperiodes. De verschillende teelten zijn samengenomen in de analyse. Werk door derden is algemeen lager in West- en Oost-Vlaanderen en is verrekend in de opbrengsten. In 2011 is er een stijging van werk door derden (forfaitair) in Limburg. Zaad- en pootgoed in Limburg en Antwerpen (forfaitair) ligt, vanaf 2011, lager dan in West- en Oost-Vlaanderen. De situatie is gelijkaardig aan die voor groene erwten en bonen, zij het minder uitgesproken. De toename van de vaste kosten (afschrijvingen, fictieve intresten en pacht) in 2013 is een gevolg van nieuwe grote bedrijven in de steekproef.

Tabel 18: Resultatenrekening wortelen voor de industrie, 2010-2013, bedragen in euro/ha

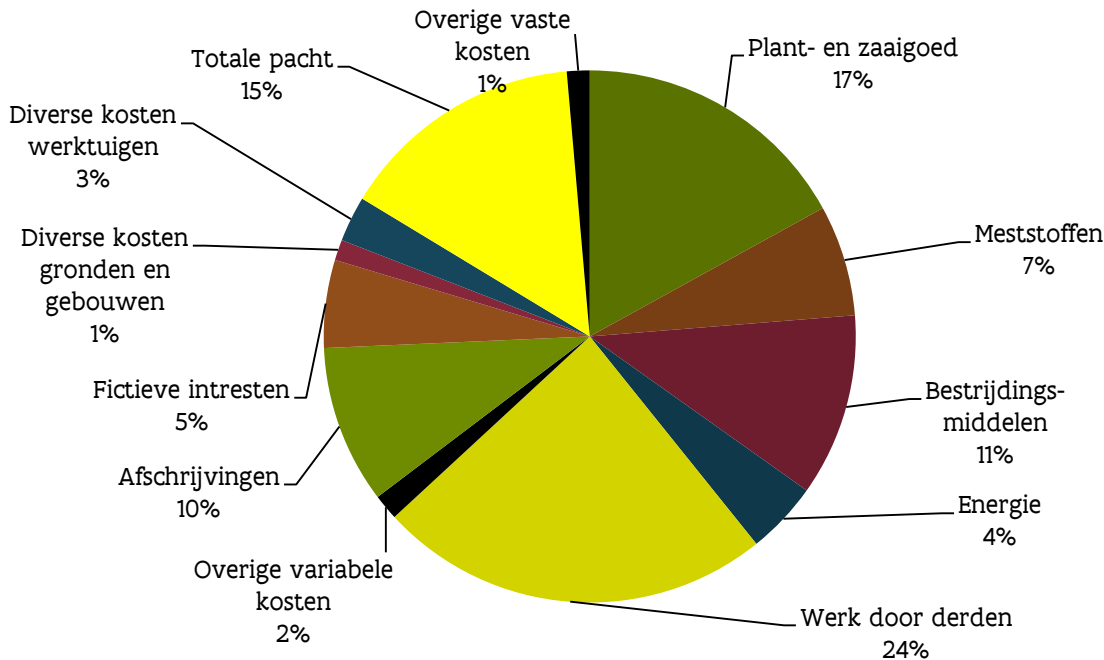
	2010	2011	2012	2013	4 jaarlijks gem.
Aantal bedrijven	16	20	20	18	18,5
Oppervlakte / bedrijf (ha)	7,4	7,3	7,9	8,9	7,9
Hoeveelheid geogst (kg) per ha	57.848,6	61.860,0	68.013,7	63.742,8	62.866,3
Prijs per eenheid (euro / 100 kg)	5,9	6,5	6,8	7,2	6,6
Totale opbrengsten	3.434,7	4.089,1	4.641,0	4.648,8	4.203,4
Verkoop gewassen	3.396,7	4.037,0	4.611,0	4.613,7	4.164,6
Overige opbrengsten	38,0	52,0	30,0	35,1	38,8
Totale variabele kosten	-1.930,3	-1.991,4	-2.134,6	-2.132,1	-2.047,1
Plant- en zaaigoed	-580,5	-494,7	-536,0	-539,2	-537,6
Meststoffen	-195,7	-217,4	-232,4	-208,0	-213,4
Bestrijdingsmiddelen	-344,4	-344,2	-354,9	-360,5	-351,0
Energie	-123,9	-135,6	-173,2	-124,7	-139,4
Werk door derden	-667,6	-728,4	-764,9	-863,9	-756,2
Overige variabele kosten	-18,2	-71,1	-73,2	-35,7	-49,5
Bruto saldo	1.504,4	2.097,6	2.506,4	2.516,8	2.156,3
Totale vaste kosten	-1.085,2	-1.075,8	-1.166,4	-1.142,2	-1.117,4
Afschrijvingen	-343,8	-283,6	-312,3	-277,1	-304,2
<i>Gebouwen</i>	-69,2	-39,2	-49,2	-42,2	-49,9
<i>Werktuigen en installaties</i>	-269,3	-242,0	-260,0	-232,8	-251,0
<i>Overige afschrijvingen</i>	-5,3	-2,5	-3,1	-2,2	-3,2
Fictieve intresten	-186,6	-159,4	-172,6	-157,4	-169,0
<i>Gebouwen</i>	-47,0	-30,5	-33,6	-25,6	-34,2
<i>Werktuigen en installaties</i>	-66,1	-59,2	-61,7	-57,2	-61,1
<i>Omlopend kapitaal</i>	-70,0	-67,7	-74,8	-73,0	-71,4
<i>Overige intresten</i>	-3,5	-1,9	-2,4	-1,5	-2,3
Diverse kosten gronden en gebouwen	-36,4	-34,2	-43,8	-44,0	-39,6
Diverse kosten werktuigen	-80,3	-93,3	-101,9	-75,3	-87,7
Totale pacht	-394,5	-459,5	-485,6	-553,2	-473,2
<i>Reguliere pacht</i>	-217,2	-252,5	-225,1	-191,5	-221,6
<i>Seizoenspacht</i>	-177,2	-207,0	-260,6	-361,7	-251,6
Overige vaste kosten	-43,6	-45,8	-50,1	-35,2	-43,7
Familiaal arbeidsinkomen	419,3	1.021,8	1.340,0	1.374,5	1.038,9
Vergoeding eigen arbeid	-773,2	-649,3	-735,7	-675,9	-708,5
Netto bedrijfsresultaat	-353,9	372,5	604,2	698,7	330,4
Totale kosten excl. eigen arbeid	-3.015,4	-3.067,2	-3.301,1	-3.274,3	-3.164,5
Totale kosten incl. eigen arbeid	-3.788,6	-3.716,5	-4.036,8	-3.950,2	-3.873,0

Bron: Departement Landbouw en Visserij – afdeling Monitoring en Studie

////////////////////////////////////

Figuur 17 toont dat werk door derden (24%) de belangrijkste variabele kostenpost is. Andere belangrijke variabele kosten zijn plant- en zaaigoed (17%) en bestrijdingsmiddelen (11%). De belangrijkste vaste kosten zijn de pacht (15%), afschrijvingen (10%) en fictieve intresten (5%).

Figuur 17: Wortelen: Aandeel kostenposten in totale kosten excl. eigen arbeid, gemiddelde 2010-2013 in euro/ha, %

Bron: Departement Landbouw en Visserij – afdeling Monitoring en Studie

3.7 SCHORSENEREN

De steekproef omvat vooral de laatste jaren een beperkt aantal waarnemingen van de teelt van schorseneren. Deze lange teelt, soms tot bijna een volledig jaar, is hierdoor minder onderhevig aan grote schommelingen. De evolutie van de belangrijkste kostenposten is daardoor vrij stabiel. De resultaten voor schorseneren in tabel 19 geven voor de periode 2010-2013 een gemiddelde opbrengst van 4.896 euro per ha bij een gemiddelde productie van 25,2 ton per ha en prijs van 191 euro per ton. Het bruto saldo bedraagt 2.703 euro per ha door de variabele kosten die uitkomen op 2.193 euro per ha. Het familiaal arbeidsinkomen is 863 euro per ha door 1.840 euro per ha aan vaste kosten.

De totale kosten exclusief eigen arbeid zijn gelijk aan 4.033 euro per ha. De vergoeding voor eigen arbeid bedraagt 1.674 euro per ha, zodat de kosten inclusief eigen arbeid neerkomen op 5.681 euro per ha. In de totale kostenstructuur zijn de variabele kosten goed voor 39% en de vaste kosten voor 32%. Het aandeel eigen arbeid vertegenwoordigt 29% (figuur 18). De kosten voor werk door derden zijn groot. Figuur 19 toont dat werk door derden de belangrijkste variabele kosten zijn, naast plant- en zaaigoed (12%) en bestrijdingsmiddelen (9%). Afschrijvingen zijn met 17% de belangrijkste vaste kosten, gevolgd door de pacht (11%) en fictieve intresten (8%).

////////////////////////////////////

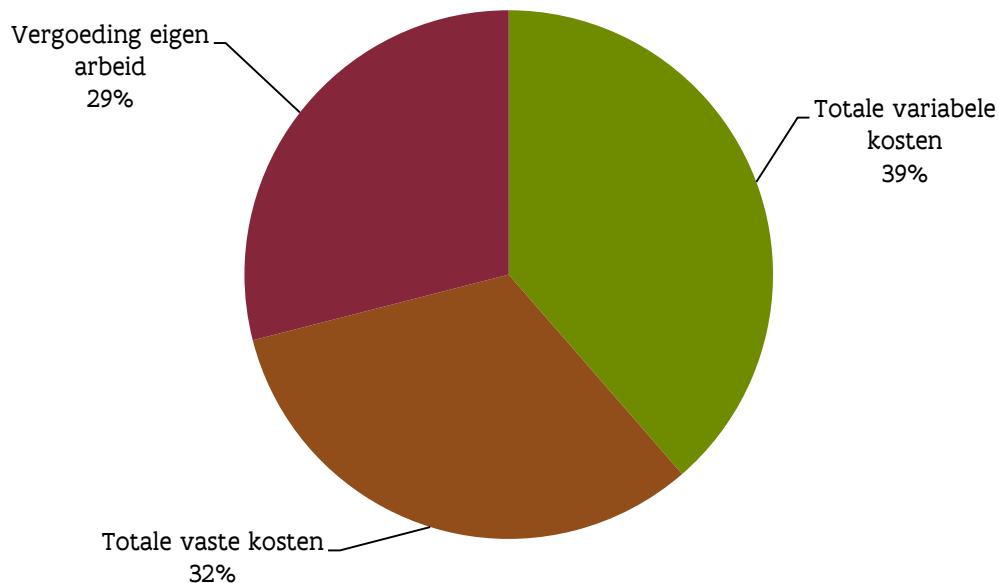
Tabel 19: Resultatenrekening schorseneren voor de industrie, 2010-2013, bedragen in euro/ha

	2010	2011	2012	2013	4 jaarlijks gem.
Aantal bedrijven	7	6	5	3	5,3
Oppervlakte / bedrijf (ha)	4,0	4,1	4,8	5,0	4,5
Hoeveelheid geoogst (kg) per ha	26.862,5	21.867,2	23.740,0	28.305,5	25.193,8
Prijs per eenheid (euro / 100 kg)	17,9	18,6	19,3	20,7	19,1
Totale opbrengsten	4.853,6	4.125,3	4.652,5	5.953,5	4.896,2
Verkoop gewassen	4.803,6	4.060,7	4.580,0	5.847,1	4.822,9
Overige opbrengsten	50,0	64,6	72,4	106,4	73,3
Totale variabele kosten	-2.218,4	-2.228,0	-2.087,8	-2.238,3	-2.193,2
Plant- en zaaigoed	-491,5	-453,2	-482,0	-482,7	-477,3
Meststoffen	-253,9	-195,3	-255,2	-293,2	-249,4
Bestrijdingsmiddelen	-390,7	-393,9	-395,7	-354,5	-383,7
Energie	-199,6	-292,7	-293,3	-221,7	-251,8
Werk door derden	-868,6	-869,6	-848,6	-851,5	-859,6
Overige variabele kosten	-14,2	-23,4	-29,3	-34,8	-25,4
Bruto saldo	2.635,2	1.897,3	2.564,6	3.715,2	2.703,1
Totale vaste kosten	-1.687,7	-2.142,9	-1.807,3	-1.722,4	-1.840,1
Afschrijvingen	-572,5	-890,8	-595,8	-660,8	-680,0
<i>Gebouwen</i>	<i>-70,3</i>	<i>-104,4</i>	<i>-74,3</i>	<i>-76,8</i>	<i>-81,5</i>
<i>Werktuigen en installaties</i>	<i>-488,6</i>	<i>-764,7</i>	<i>-509,6</i>	<i>-574,7</i>	<i>-584,4</i>
<i>Overige afschrijvingen</i>	<i>-13,7</i>	<i>-21,7</i>	<i>-11,8</i>	<i>-9,2</i>	<i>-14,1</i>
Fictieve intresten	-298,2	-379,2	-303,5	-318,0	-324,7
<i>Gebouwen</i>	<i>-50,7</i>	<i>-77,2</i>	<i>-52,2</i>	<i>-50,2</i>	<i>-57,6</i>
<i>Werktuigen en installaties</i>	<i>-134,7</i>	<i>-190,0</i>	<i>-141,2</i>	<i>-155,6</i>	<i>-155,4</i>
<i>Omlopend kapitaal</i>	<i>-103,9</i>	<i>-98,8</i>	<i>-102,4</i>	<i>-105,0</i>	<i>-102,5</i>
<i>Overige intresten</i>	<i>-8,9</i>	<i>-13,2</i>	<i>-7,7</i>	<i>-7,3</i>	<i>-9,3</i>
Diverse kosten gronden en gebouwen	-86,5	-185,2	-128,9	-106,3	-126,7
Diverse kosten werktuigen	-204,9	-243,2	-168,9	-120,2	-184,3
Totale pacht	-446,3	-412,8	-544,9	-461,3	-466,3
Overige vaste kosten	-79,3	-67,6	-65,3	-55,9	-67,0
Familiaal arbeidsinkomen	947,5	-245,6	757,3	1992,7	863,0
Vergoeding eigen arbeid	-1.683,6	-1.417,0	-1.729,9	-1.759,2	-1.647,4
Netto bedrijfsresultaat	-736,1	-1.662,6	-972,6	233,5	-784,5
Totale kosten excl. eigen arbeid	-3.906,1	-4.370,9	-3.895,1	-3.960,8	-4.033,2
Totale kosten incl. eigen arbeid	-5.589,7	-5.787,9	-5.625,1	-5.720,0	-5.680,7

Bron: Departement Landbouw en Visserij – afdeling Monitoring en Studie

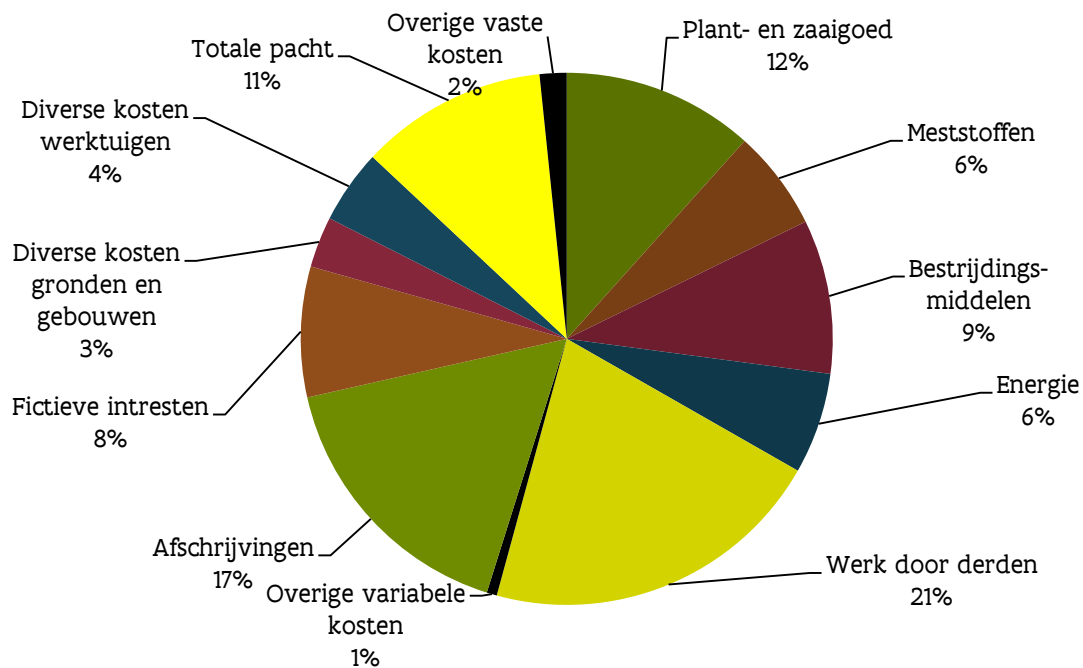
////////////////////////////////////

Figuur 18: Schorseneren: Aandeel kosten in totale kosten gemiddelde 2010-2013 in euro/ha, %

Bron: Departement Landbouw en Visserij – afdeling Monitoring en Studie

Figuur 19: Schorseneren: Aandeel kostenposten in totale kosten excl. eigen arbeid, gemiddelde 2010-2013 in euro/ha, %

Bron: Departement Landbouw en Visserij – afdeling Monitoring en Studie

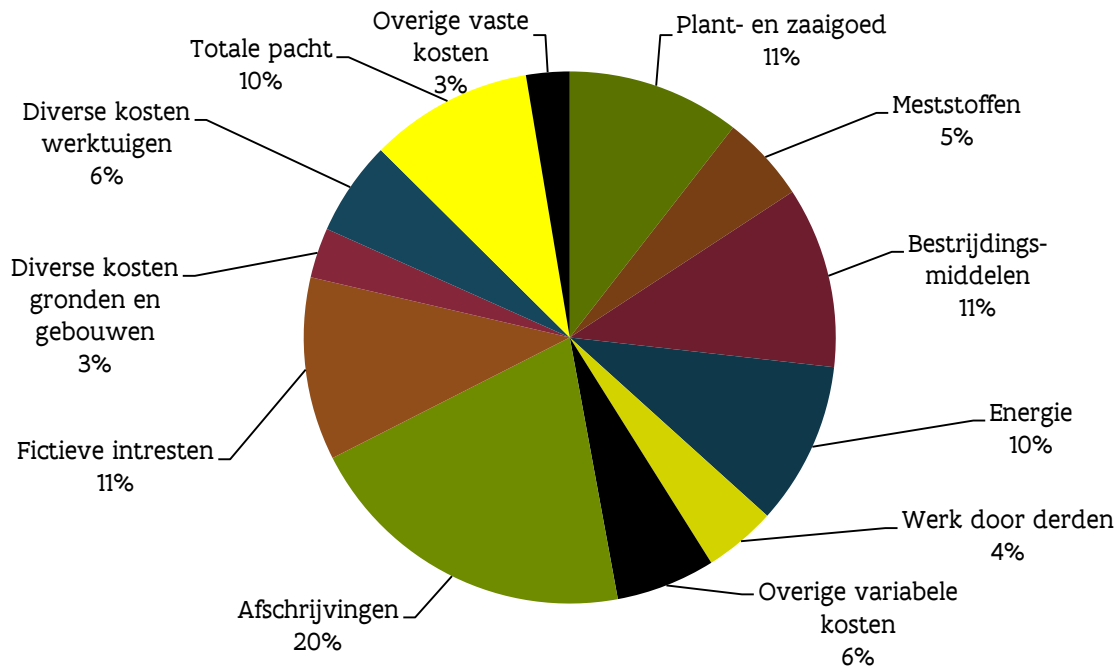
3.8 UIEN (ZAAI-)

Ongeveer twee derde van de uien in Vlaanderen is voor de versmarkt en gaat naar de supermarkt (los of in netjes) of naar Nederland. Zowat een kwart is voor de industrie en 10% voor de schillerij. De ui voor de versmarkt is vooral vrije markt. De steekproef omvat vooral bedrijven uit Oost-Vlaanderen en in mindere mate Vlaams-Brabant.

De gemiddelde totale opbrengst voor uien bedraagt 5.384 euro per ha op basis van een gemiddelde oogst van 44,7 ton per ha en tegen een gemiddelde prijs van 12,7 euro per 100 kg (tabel 20). In tegenstelling tot groenten voor de industrie / handel met contractprijs schommelt de prijs per eenheid sterk. 2011 was een dieptepunt. De gemiddelde oppervlakte uien per bedrijf is 12,2 ha. De variabele kosten bedragen voor de periode 2010-2013 2.878 euro per ha. Het bruto saldo komt daarmee uit op 2.505 euro per ha. De vaste kosten totaliseren op 3.181 euro per ha. Het familiaal arbeidsinkomen is gelijk aan 676 euro per ha. Het bruto saldo en familiaal arbeidsinkomen is zeer laag in 2011. Dat is een gevolg van de zeer lage prijs van 6,2 euro per 100 kg.

De totale kosten exclusief eigen arbeid zijn voor zaai-uien gelijk aan 6.060 euro per ha. Afschrijvingen zijn met 20% van de totale kosten exclusief eigen arbeid de belangrijkste (figuur 20). Andere belangrijke vaste kostenposten zijn fictieve intresten (11%) en de pacht (10%). De belangrijkste variabele kosten zijn bestrijdingsmiddelen (11%), plant- en zaaigoed (11%) en energie (10%).

Figuur 20: Uien (zaai-): Aandeel kostenposten in totale kosten excl. eigen arbeid, gemiddelde 2010-2013 in euro/ha, %

Bron: Departement Landbouw en Visserij – afdeling Monitoring en Studie

////////////////////////////////////

4 GROENTEN OPENLUCHT VOOR DE VERSMARKT

De groenten voor de versmarkt worden op een totaal andere wijze afgezet dan groenten voor de verwerkende industrie. De meeste telers hebben zich georganiseerd in coöperatieve producentenorganisaties (i.e. veilingen) om hun producten te verkopen. De afgelopen jaren is er een concentratiebeweging geweest binnen de versmarkt PO's. De meeste veilingen zijn aangesloten bij het Verbond van Belgische Tuinbouwcoöperaties (VBT). BelOrta is de grootste veiling van het VBT. Op basis van de omzetcijfers in 2013 is BelOrta goed voor ca. 45% van de totale omzet en heeft het een marktaandeel van 54% in groenten en 28% in fruit. Veiling Hoogstraten, REO veiling, BFV en Limburgse tuinbouwveilingen hebben een aandeel van respectievelijk 21%, 20%, 14% en 1% in de totale omzet van de VBT-veilingen in 2013, die zowel fruit als groenten (glas en openlucht) omvat.

De prijs voor de producten komt tot stand via de wisselwerking tussen vraag en aanbod op de veilingen. Prijzen zijn daardoor veel meer onderhevig aan schommelingen in vergelijking met groenten openlucht voor de industrie waarbij met contractprijzen gewerkt wordt.

Tabel 21 toont de geraamde oppervlaktes van een aantal groenten voor de versmarkt. Groenten voor de versmarkt vertegenwoordigen in 2013 28,5% van de groenten in openlucht. De belangrijkste teelten zijn prei en witloofwortelen. Prei nam in 2013 een oppervlakte van 3.839 ha in (35,9%) en witloofwortelen 2.070 ha (19,4%). Wortelen en bloemkool volgen op afstand met respectievelijk 679 ha (6,4%) en 534 ha (5,0%) in 2013.

Tabel 21: Geraamde oppervlakte groenten in Vlaanderen, 2010-2013, ha

	2010	2011	2012	2013
IN OPENLUCHT	36.274	37.735	36.021	37.453
<i>Groenten voor vers gebruik</i>	<i>10.815</i>	<i>10.701</i>	<i>10.171</i>	<i>10.687</i>
Wortelen	874	695	688	679
Witte selder	20	21	23	23
Spinazie	48	43	35	40
Witloof (wortelen)	2.341	2.161	2.070	2.070
Bloemkool	556	640	572	534
Broccoli	239	208	192	193
Asperges	229	256	257	285
Kropsla + alternatieve slasoorten	294	226	250	274
Prei	3.950	3.954	3.644	3.839
Andere groenten	2.265	2.497	2.442	2.751

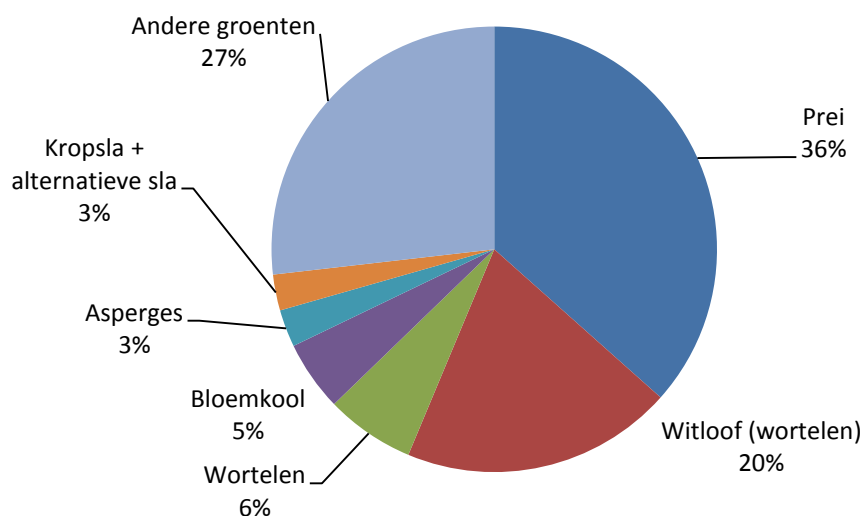
Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Commissie productieramingen groenten en fruit

* oppervlakte houdt rekening met het aantal rondes ,bv. een perceel met 2 ha bloemkool, gevolgd door prei, wordt gezien als 2 ha bloemkool en 2 ha prei.

Tabel 22 geeft de productievolumes weer voor de belangrijkste groenten in openlucht voor vers gebruik. Groenten voor de versmarkt vertegenwoordigden in 2013 31,2% van de groenten in openlucht. Prei was in 2013 met 40,8% van het productievolume veruit de belangrijkste groente in openlucht voor de versmarkt. Naar productievolume zijn wortelen de volgende belangrijkste teelt met 12,0%, gevolgd door witloofwortelen (11,6%) en bloemkool (3,2%).

////////////////////////////////////

Figuur 21: Geraamde oppervlakte groenten in openlucht voor de versmarkt, aandeel (%), Vlaanderen, 2013

bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Commissie productieramingen groenten en fruit

Tabel 22: Evolutie van het productievolume groenten, Vlaanderen, 2010-2013, 1.000 ton

	2010	2011	2012	2013
IN OPENLUCHT	990,2	1029,9	985,8	1084,5
<i>Groenten voor vers verbruik</i>	343,6	323,5	310,2	338,9
Wortelen	52,4	41,7	41,3	40,7
Witte selder	1,1	1,2	1,1	1,3
Spinazie	0,7	0,6	0,5	0,6
Witloof (forcerie)	42,1	36,7	35,2	39,3
Bloemkool	10,6	12,8	11,4	10,7
Broccoli	2,4	2,1	1,9	2,1
Asperges	1,6	1,8	2,3	2,3
Kropsla + alternatieve slasoorten	8,8	6,8	8,6	9,6
Prei	146,2	130,5	127,5	138,2
Andere groenten	77,7	89,3	80,3	94,2

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Commissie productieramingen groenten en fruit

Het handelssaldo voor verse groenten in ton is negatief. Vooral de teelten in openlucht zijn hiervoor verantwoordelijk. De tomaten zorgen ervoor dat de glasgroenten (tomaten, paprika en komkommer) als verzamelgroep een positief resultaat hebben. Prei heeft het hoogste positief handelssaldo. Andere kolen, sla-soorten) en witloof hebben ook nog een duidelijk positief saldo in 2013. Wortelen, erwten, bonen en uien kennen elk een duidelijk negatief handelssaldo.

////////////////////////////////////

Tabel 23: Belgisch handelssaldo van verse groenten per groentesoort, ton

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Asperges	-2.585	-2.561	-2.562	-2.521	-2.809	-2.577	-2.927	-3.251	-3.264
Augurken	-362	-909	-271	-157	-174	-120	-149	-37	-194
Bloemkool	-10.056	-14.239	-15.043	-15.399	-11.255	-14.312	-17.848	-17.459	-18.246
Andere kolen	-1.648	-4.050	-6.525	-1.193	2.772	6.653	3.397	4.374	11.673
Bonen	-65.525	-46.644	-64.744	-69.705	-52.050	-53.849	-44.197	-68.542	-82.617
Erwten	-59.061	-61.113	-50.151	-78.209	-87.883	-54.332	-70.201	-77.604	-104.336
Kropsla + andere slasoorten	32.929	34.311	27.439	31.509	21.800	23.221	14.755	9.722	9.233
Olijven en kappertjes	-440	-414	-83	-92	-361	-86	2	-147	-384
Prei	79.315	68.859	74.459	76.216	78.040	79.849	73.567	64.102	55.135
Schorseneren	-22.387	-17.620	-19.033	-16.891	-15.421	-21.100	-19.467	-15.472	-20.330
Selderij	5.160	4.682	5.536	7.923	2.894	6.108	2.523	4.854	86
Uien	-73.661	-97.588	-94.553	-98.556	-86.998	-79.225	-75.745	-91.748	-81.565
Witloof	166	-2.183	-1.234	-1.243	398	-1.684	-1.731	-1.386	5.870
Wortelen en rapen	-168.228	-144.683	-143.036	-167.848	-121.700	-108.540	-159.787	-148.299	-123.670
Overige groentesoorten	-59.709	-57.329	-47.870	-53.838	-50.635	-43.451	-40.452	-48.685	-48.298
<i>Glasgroenten</i>	<i>134.787</i>	<i>127.975</i>	<i>128.623</i>	<i>93.233</i>	<i>119.284</i>	<i>102.243</i>	<i>92.577</i>	<i>113.294</i>	<i>118.576</i>
Totaal	-211.307	-213.505	-209.049	-296.770	-204.098	-161.203	-245.685	-276.283	-282.327

Bron: Eurostat + bewerkingen VLAM

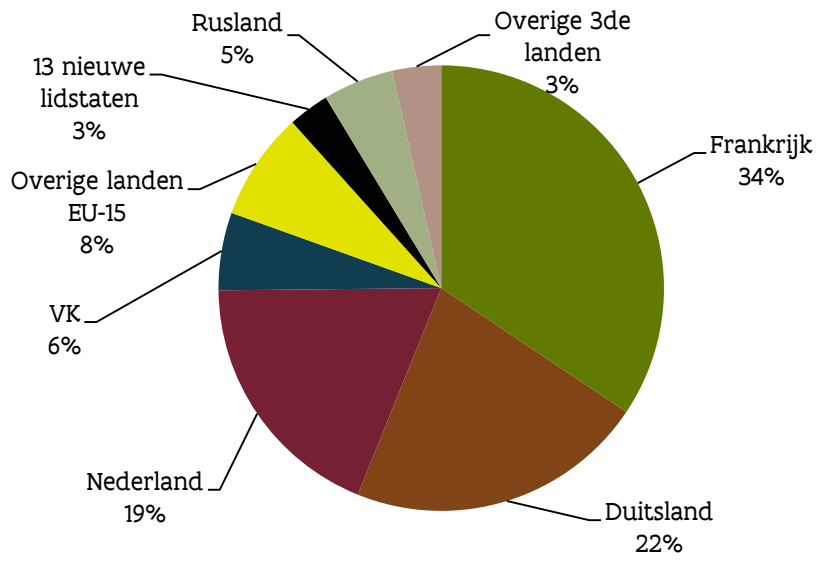
Tabel 24: Belgische handelsbalans van verse groenten per groentesoort, 1.000 euro

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Asperges	-7.090	-7.869	-8.335	-8.985	-9.798	-10.528	-9.522	-11.605	-13.209
Augurken	-198	-183	-156	-119	-148	-244	-124	-163	-242
Bloemkool	-11.325	-13.549	-10.170	-10.029	-10.726	-15.176	-12.710	-14.195	-16.932
Andere kolen	-8.047	-8.100	-7.850	-5.723	-6.498	-8.334	-4.921	-6.155	-5.199
Bonen	-25.221	-22.877	-25.762	-27.906	-21.636	-17.331	-18.659	-24.583	-30.074
Erwten	-16.055	-14.818	-15.496	-24.322	-25.245	-12.399	-18.560	-21.576	-31.624
Kropsla + andere slasoorten	57.368	41.576	29.378	34.703	24.857	38.611	11.217	16.378	9.389
Olijven en kappertjes	-465	-579	-68	-66	-325	-42	176	-118	-621
Prei	42.026	58.893	43.662	48.656	59.070	64.510	41.688	41.882	45.885
Schorseneren	-4.578	-4.260	-6.020	-5.532	-5.104	-5.808	-4.619	-3.290	-7.699
Selderij	-1.445	-1.103	-258	459	-377	-438	-862	-857	-1.471
Uien	-20.752	-36.737	-47.156	-38.579	-30.898	-38.549	-36.515	-36.770	-43.141
Witloof	5.492	3.493	4.531	3.661	3.414	-128	-1.084	-62	9.863
Wortelen en rapen	-4.750	-5.226	1.087	-4.093	1.409	8.093	-3.935	-5.744	-2.219
Overige groentesoorten	-11.410	-15.237	-12.162	-15.705	-23.017	-32.172	-38.331	-51.323	-65.504
<i>Glasgroenten</i>	<i>130.405</i>	<i>134.910</i>	<i>122.584</i>	<i>97.661</i>	<i>81.641</i>	<i>102.522</i>	<i>54.847</i>	<i>99.365</i>	<i>76.732</i>
Totaal	123.955	108.333	67.807	44.082	36.620	72.589	-41.914	-18.817	-76.065

Bron: Eurostat + bewerkingen VLAM

//

Figuur 22: Exportwaarde (euro) van verse groenten per exportbestemming, België, 2013, %

Bron: Eurostat + bewerkingen VLAM

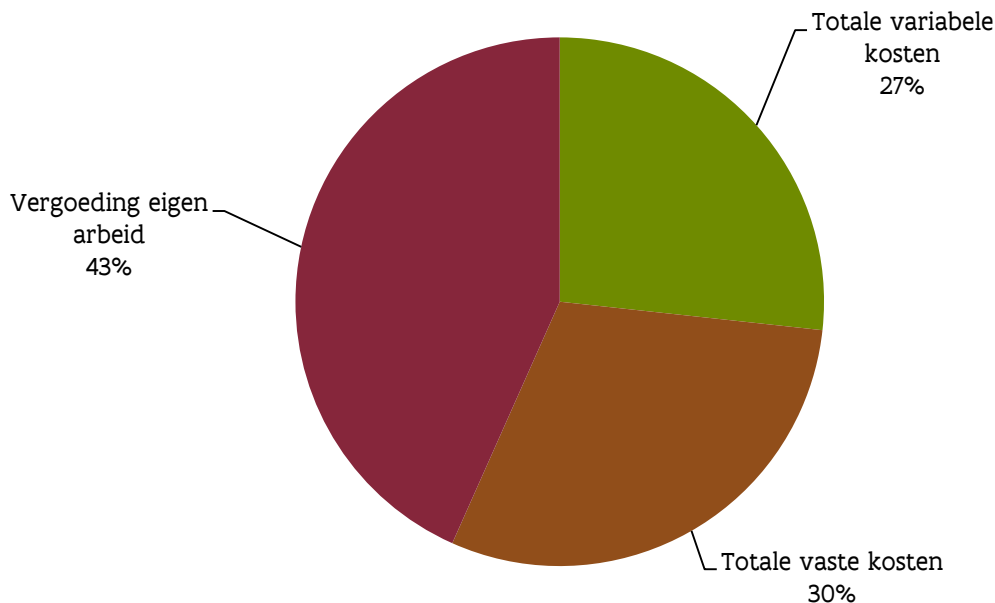
4.1 BLOEMKOOL

De steekproef omvat vooral bedrijven uit Antwerpen. Daarnaast zijn er een beperkt aantal bedrijven uit Vlaams-Brabant en Limburg. De productie van bloemkool kan op verschillende tijdstippen gebeuren. Op één bedrijf kan meer dan één ronde voorkomen of wordt bloemkool in stroken geproduceerd om een continue afzet te hebben. Ongeveer twee derde van de bedrijven in LMN hebben twee teelten bloemkool. Het gros van de productie – voorjaar, zomer, najaar – is samengenomen voor de bespreking van de resultaten.

De economische resultaten van bloemkolen voor de versmarkt zijn weergegeven in tabel 26. De gemiddelde oppervlakte bloemkolen voor de versmarkt bedraagt 5,0 ha over de periode 2010-2013. De productie is gelijk aan 19.695 stuks per ha tegen een gemiddelde prijs van 69,4 euro per 100 stuks. De totale opbrengst komt daarmee uit op 13.709 euro per ha. De totale variabele kosten bedragen 4.107 euro per ha. Dat levert een bruto saldo op van 9.601 euro per ha. De totale vaste kosten bedragen 4.603 euro per ha. Het familiaal arbeidsinkomen is gelijk aan 4.998 euro per ha. Bloemkool voor de versmarkt is een arbeidsintensieve teelt. De vergoeding voor eigen arbeid is hoog. Daarnaast zijn er kosten voor werk door derden, seizoensarbeid en betaalde lonen.

De totale kosten exclusief eigen arbeid bedragen 8.710 euro per ha en die inclusief eigen arbeid 15.372 euro per ha. Figuur 23 toont aan dat de vergoeding voor eigen arbeid met 43% het grootst is. De totale vaste kosten totaliseren op 30% en de variabele kosten op 27%.

Figuur 23: Bloemkool voor de versmarkt: Aandeel kosten in totale kosten gemiddelde 2010-2013 in euro/ha, %

Bron: Departement Landbouw en Visserij – afdeling Monitoring en Studie

////////////////////////////////////

Tabel 26: Resultatenrekening bloemkool voor de versmarkt, 2010-2013, bedragen in euro/ha

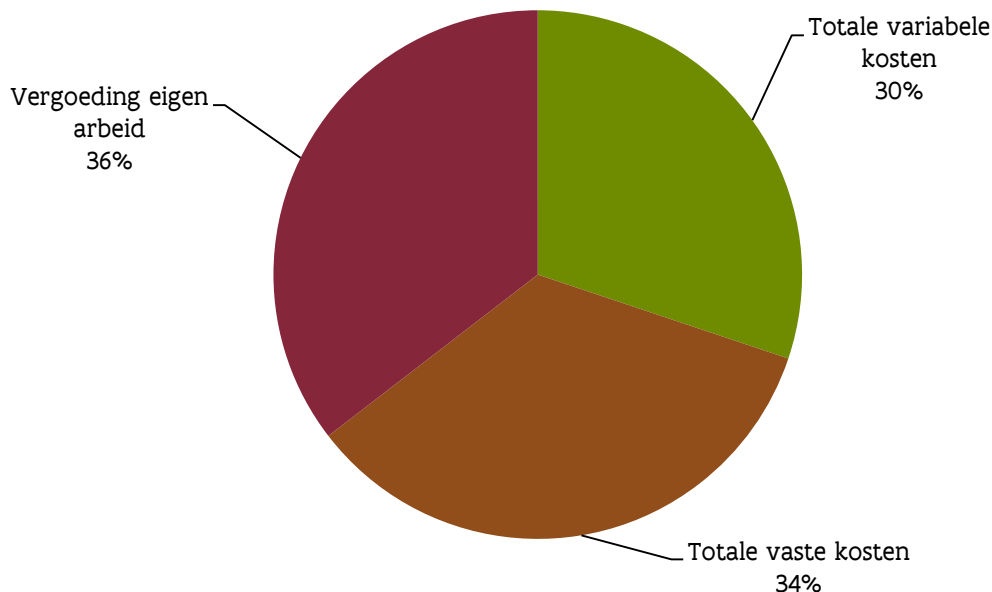
	2010	2011	2012	2013	4 jaarlijks gem.
Aantal bedrijven	14	14	14	13	13,8
Oppervlakte / bedrijf (ha)	5,2	4,9	5,4	4,5	5,0
Hoeveelheid geogst (stuks) per ha	19.410,7	20.580,0	18.567,3	20.220,5	19.694,6
Prijs per eenheid (euro / 100 stuks)	62,2	71,2	67,3	77,0	69,4
Totale opbrengsten	12.096,0	14.634,6	12.512,3	15.591,5	13.708,6
Verkoop gewassen	12.080,3	14.626,9	12.488,4	15.579,3	13.693,7
Overige opbrengsten	15,6	7,7	23,9	12,2	14,9
Totale variabele kosten	-3.538,8	-4.246,5	-4.166,2	-4.477,6	-4.107,3
Plant- en zaaigoed	-1.009,3	-1.299,5	-1.236,5	-1.302,5	-1.212,0
Meststoffen	-559,5	-678,9	-629,4	-577,5	-611,3
Bestrijdingsmiddelen	-468,2	-379,0	-341,3	-477,7	-416,5
Energie	-538,0	-662,5	-650,8	-694,9	-636,5
Werk door derden	-363,0	-439,4	-257,7*	-351,2	-352,8
Seizoensarbeid	-146,3	-201,3	-260,7	-248,2	-214,1
Verkoopkosten	-365,0	-467,3	-667,6*	-683,1	-545,8
Overige variabele kosten	-89,4	-118,7	-122,2	-142,5	-118,2
Bruto saldo	8.557,2	10.388,1	8.346,1	11.113,9	9.601,3
Totale vaste kosten	-4.797,4	-4.573,8	-4.292,3	-4.748,7	-4.603,1
Afschrijvingen	-1.862,2	-1.879,5	-1.746,8	-1.748,2	-1.809,2
Gebouwen	-526,6	-467,7	-421,2	-688,9	-526,1
Werktuigen en installaties	-1.275,7	-1.347,2	-1.262,3	-1.007,4	-1.223,2
Overige afschrijvingen	-59,9	-64,5	-63,2	-52,0	-59,9
Fictieve interesten	-783,1	-747,8	-757,8	-875,3	-791,0
Gebouwen	-208,3	-150,3	-182,4	-289,2	-207,5
Werktuigen en installaties	-271,3	-282,3	-261,2	-261,7	-269,1
Omlopend kapitaal	-278,6	-291,4	-290,8	-305,5	-291,6
Overige interesten	-24,9	-23,8	-23,4	-18,9	-22,7
Diverse kosten gronden en gebouwen	-236,0	-293,4	-287,3	-351,8	-292,1
Diverse kosten werktuigen	-665,5	-768,9	-721,3	-784,0	-734,9
Totale pacht	-268,3	-266,9	-271,2	-297,7	-276,0
Betaalde lonen	-642,8	-324,8	-195,7	-314,5	-369,4
Overige vaste kosten	-339,5	-292,6	-312,3	-377,3	-330,4
Familiaal arbeidsinkomen	3.759,8	5.814,3	4.053,7	6.365,2	4.998,3
Vergoeding eigen arbeid	-6.607,5	-6.594,6	-6.688,3	-6.756,2	-6.661,7
Netto bedrijfsresultaat	-2.847,7	-780,4	-2.634,5	-391,0	-1.663,4
Totale kosten excl. eigen arbeid	-8.336,2	-8.820,4	-8.458,6	-9.226,3	-8.710,3
Totale kosten incl. eigen arbeid	-14.943,7	-15.415,0	-15.146,8	-15.982,5	-15.372,0

* transportkosten naar veiling worden onder verkoopkosten geboekt en niet meer onder werk door derden

Bron: Departement Landbouw en Visserij – afdeling Monitoring en Studie

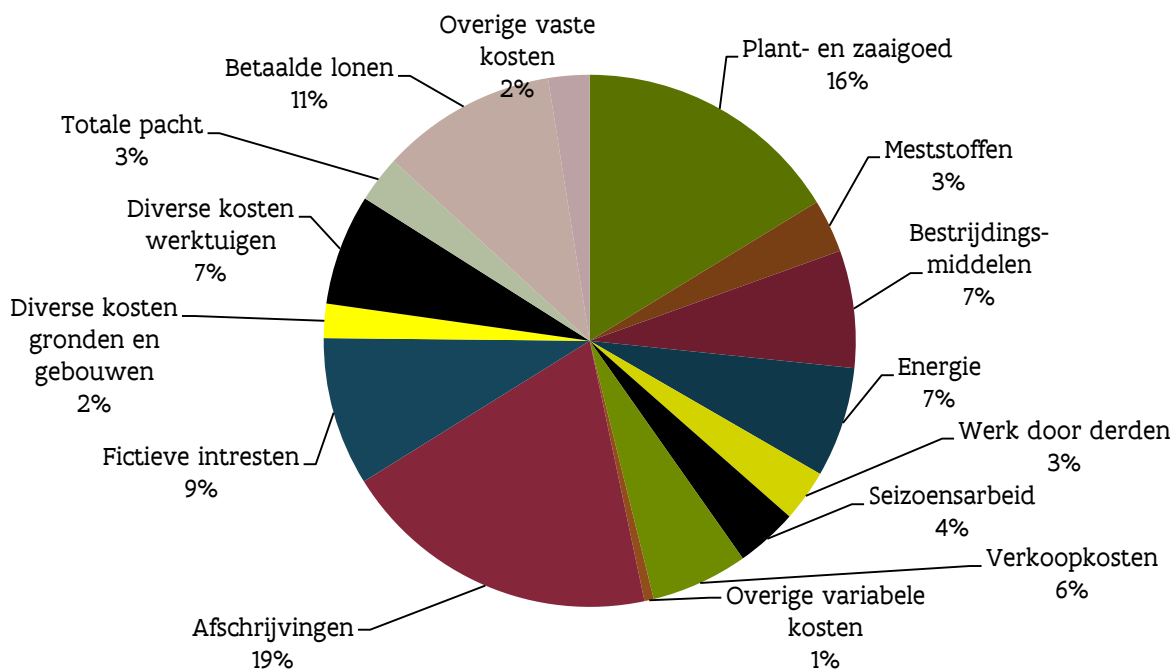
////////////////////////////////////

Figuur 25: Prei voor de versmarkt: Aandeel kosten in totale kosten gemiddelde 2010-2013 in euro/ha, %

Bron: Departement Landbouw en Visserij – afdeling Monitoring en Studie

Figuur 26: Prei voor de versmarkt: Aandeel kostenposten in totale kosten excl. eigen arbeid, gemiddelde 2010-2013 in euro/ha, %

Bron: Departement Landbouw en Visserij – afdeling Monitoring en Studie

De totale kosten exclusief eigen arbeid zijn gelijk aan 14.426 euro per ha. De totale kosten inclusief eigen arbeid komen uit op 22.348 euro per ha. De vergoeding voor eigen arbeid is bij prei voor de versmarkt

de grootste kostenpost met 36%. De totale vaste kosten zijn goed voor 34%. De totale variabele kosten zijn met 30% het kleinst (

figuur 25). De belangrijkste vaste kosten zijn afschrijvingen (19%), betaalde lonen (11%) en fictieve intresten (9%) (Figuur 26). Plant- en zaaigoed (16%), bestrijdingsmiddelen (7%) en energie (7%) zijn de belangrijkste variabele kosten. De teelt van prei is zeer arbeidsintensief.

BRONNEN

Lambrechts G. (2013) *Coöperaties en producentenorganisaties: Een doorlichting*, Departement Landbouw en Visserij, Brussel, 118 p.

Maertens E., Oeyen A. & Tacquenier B. (2015) *Economische resultaten van de Vlaamse land- en tuinbouw 2013*, Departement Landbouw en Visserij, Brussel, 70 p.

Platteau J., Van Gijsegem D. & Van Bogaert T. (reds.) (2014), *Landbouwrapport 2014*, Departement Landbouw en Visserij, Brussel, 324 p.

VLAM (2015) *Productie van verwerkte groenten 2005-2014*, http://www.vlam.be/public/uploads/files/feiten_en_cijfers/verwerkte_groenten/productie_verwerkte_groenten_2005-2014.pdf.

AFKORTINGEN

AMS Afdeling Monitoring en Studie

LMN Landbouwmonitoringsnetwerk

////////////////////////////////////

BIJLAGE: DEFINITIES VAN GEBRUIKTE OPBRENGSTEN- EN KOSTENINDELINGEN

Opbrengsten

Verkoop gewassen: de waarde van de verkochte gewassen. Ook de in het huishouden verbruikte gewassen en de gewassen die op het bedrijf zelf werden verbruikt als zaad- en pootgoed, krachtvoeder of grondstof voor neventakken komen hier voor. Ook de inventarisverschillen worden hier geboekt.

Overige opbrengsten: dit is een restcategorie die de opbrengsten bevat die niet afzonderlijk verschijnen op de resultatenrekening voor de desbetreffende bedrijfstak. Ze omvat in algemene zin onder meer de verhuur van gronden, gebouwen, quota en werktuigen. Ze omvat ook werk voor derden (inclusief eigen vervoer van producten of dieren) en andere diverse opbrengsten zoals prijzengelden, ontvangen vergoedingen voor mestafzet, vergoedingen voor schade aan gewassen, vergoeding voor wildschade, vergoeding voor schadeloosstelling bij ruilverkaveling en dergelijke.

Variabele kosten

Zaad- en pootgoed: is de kostprijs voor het aangekochte zaad-, poot- en plantgoed, verbruikt voor de oogst in het beschouwde boekjaar. Deze rubriek omvat ook de waarde van het zaad-, poot- en plantgoed van het eigen bedrijf, verbruikt voor de oogst en in het beschouwde boekjaar.

Meststoffen: is de waarde van de aangekochte organische en kunstmeststoffen die verbruikt worden voor de oogst van het boekjaar. Dit omvat kunstmestverbruik, het verbruik van organische meststoffen (de aankoop ervan) en het gebruik van groenbemesters (het onderploegen) en eventuele schuimaarde, compost en dergelijke. Bedrijfseigen organische meststoffen die verbruikt worden op het bedrijf worden niet gewaardeerd.

Gewasbeschermingsmiddelen: deze post bevat kosten voor insecticiden, herbiciden, fungiciden en een aantal overige pesticiden.

Energie: bevat zowel de kosten voor verwarming als de andere energiekosten (bv: mazout voor de tractor, elektriciteit voor verlichting en machines, benzine voor werktuigen, ...).

Werk door derden: hierin zitten de kosten voor werken uitgevoerd door loonwerkers met hun eigen machines (ploegen, zaaien, bemesten, oogsten, sproeien en dergelijke). Ook transportkosten van gewassen en laadkosten worden hier geboekt.

Verkoopkosten: is de som van de kosten voor verpakkingsmateriaal, veilingkosten, commissielonen, afzetfondsen en overige verkoopkosten. Ook de transportkosten van groenten naar de veiling worden hier geboekt

Overige variabele kosten: hierin zitten alle kosten die niet apart voorkomen op de resultatenrekening. Dit zijn;

- *Diverse kosten aan teelten:* is de som van diverse kosten voor gewassen zoals bewaarkosten, schermkalk, plastic, etiketten, teeltbegeleiding, ontledingen en verzekering voor gewassen.

- *Kosten aan overige materialen:* is de waarde van het verbruikte plastic (product) en andere plantbenodigdheden.

////////////////////////////////////

- *Mest*: deze post bevat de mestheffing voor het gebruik van kunstmest (bestaat niet meer sinds 2010), de mestheffing en de kosten voor mestafzet (burenregeling, ...).

- *Seizoenarbeid*: zijn de kosten verbonden aan seizoenarbeiders, de lonen, RSZ en algemene kosten voor seizoenarbeiders.

Vaste kosten

De vaste kosten of structurele kosten zijn kosten die verbonden zijn aan de structuur van het bedrijf en een invloed hebben over meerdere jaren.

Afschrijvingen

In tegenstelling tot bij gewone boekhoudingen, gebeuren de afschrijvingen van landbouwinvesteringen - met uitzondering van de quota en blijvende aanplantingen - op de vervangingswaarde in plaats van op de aanschafwaarde. De vervangingswaarde is de waarde die de investering zou hebben als ze opnieuw zou gebeuren en wordt bekomen door jaarlijks de waarde van de investeringen te indexeren (boekjaar 2013: 1,6% voor gebouwen en 3,9% voor machines).

De afschrijvingen worden onderverdeeld in afschrijvingen gebouwen, afschrijvingen werktuigen en installaties, en overige afschrijvingen. In de overige afschrijvingen zitten nog de afschrijvingen van grond- en erfverbeteringen, notariskosten, drempelvergoeding en aankoop vruchtgebruik.

Voor alle machines of installaties, met uitzondering van trekkers, wordt er gewerkt met een vast afschrijvingspercentage. Voor de afschrijvingen van trekkers is de duur van het gebruik afhankelijk van de intensiviteit van het gebruik. Hoe meer de machine gebruikt wordt, hoe hoger het afschrijvingspercentage en hoe vlugger de investering uit de inventaris verdwijnt. Boven op deze afschrijvingen wordt nog een waarde van 5% op de boekwaarde (vervangingswaarde – gecumuleerde afschrijvingen) geboekt

Fictieve Intresten

Jaarlijks wordt een fictieve interest (5%) toegerekend op het gebouwenkapitaal in eigendom en op het bedrijfskapitaal (levend, dood en omlopend kapitaal). Dit laatste gebeurt onafhankelijk of dit met eigen of vreemd vermogen gefinancierd is. Fictieve intresten zijn kosten die in realiteit niet gemaakt worden en vormen opportunitetskosten. Opportunitetskosten zijn de niet gerealiseerde baten van een alternatieve aanwending van het kapitaal (bv. rente op de bank).

De fictieve intresten worden net zoals de afschrijvingen onderverdeeld in fictieve intresten gebouwen, fictieve intresten werktuigen en installaties en overige fictieve intresten. Daarnaast worden ook fictieve intresten berekend op het omlopend kapitaal.

Kosten gronden en gebouwen:

Deze kosten zijn de som van diverse kosten zoals onroerende voorheffing, andere belastingen aan gronden en gebouwen, gemeentebelasting, verzekering bedrijfsgebouwen, grond- en erfverbeteringen, onderhoudskosten aan afsluitingen, gebouwen, installaties en serres. Ook de betaalde huur aan gebouwen, installaties en serres komt in deze rubriek terecht.

Kosten werktuigen

Dit zijn kosten voor klein gereedschap, onderhoudskosten aan machines en trekkers, kosten voor smeermiddelen, verzekeringen en belastingen voor trekkers en machines en forfaitaire kosten voor het gebruik van een wagen, motor of fiets. Ook de huur van werktuigen zit in deze rubriek.

////////////////////////////////////

